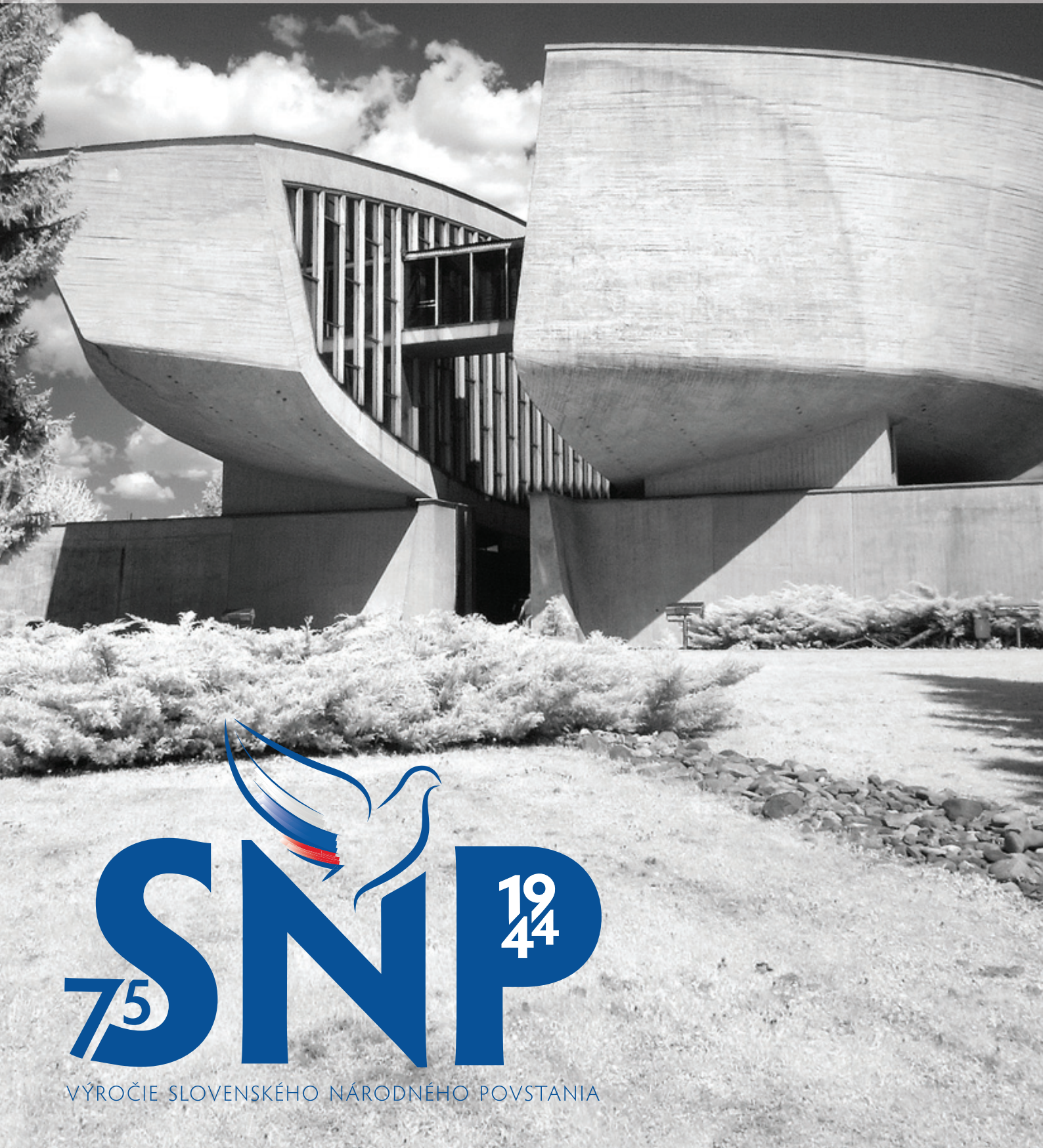

OBRANA

SNP
75 **1944**

VÝROČIE SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO POVSTANIA

Vážme si históriu

Slovenskému národnému povstaniu predchádzalo vytvorenie Slovenskej národnej rady za účasti najvýznamnejších demokratických a protifašistických síl. Schopnosť občanov vojnového slovenského štátu zomknúť sa, otvorene a so zbraňou v ruke sa postaviť proti režimu, je dôvod na hrdosť. Slovenské národné povstanie sa stalo jednou z kľúčových udalostí slovenských dejín v kontexte dejín európskych. Ani rôznorodosť výkladov nemôže spochybniť jeho základný a prvoradý význam v dejinách Slovenska ako celoná-

rodnej pokrokovej tradície. Naši predkovia významne prispeli ku skončeniu druhej svetovej vojny a aj k náprave vlastnej povesti, na rozdiel od iných národov. Preto vari nikto z rozumne uvažujúcich ľudí nemôže pochybovať o historickom význame Povstania. Právom je 29. august naším štátnym sviatkom.

Kiež by sme dokázali naplňať najpodstatnejšiu myšlienku Povstania: spojenie všetkých bez výhrad!

Eleonóra Bujačková

OBSAH:

4 75. výročie Slovenského národného povstania

7 Duchovne po stopách SNP

8 Cvičenie Tobruq Legacy 2019

14 Medzinárodný kooperačný výcvik psovodov a služobných psov

16 Rozhovor so zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelníkom štábu genmjr. Miroslavom Lorincom

18 TÉMA: Vojské lesy a majetky SR

26 Slovenské národné povstanie v dátumoch a obrazoch

30 Povstalec Karol Kuna spomína

34 48-hodinový vojenský výcvik stredoškôľakov Kemp 2019

36 Kurz aktívnych záloh Vojenskej polície

38 Železni muži ozbrojených síl a ozbrojených zborov si merali sily

44 Vplyv na zdravie a odporúčania na ochranu pred komármi

Plukovník Miloslav Čaplovič,
riaditeľ Vojenského
historického ústavu

Vážení príslušníci ozbrojených síl, za-
mestnanci, milí čitatelia.
V týchto dňoch si pripomíname už 75
rokov od chvíle, keď Slobodný sloven-
ský vysielateľ v Banskej Bystrici 29. au-
gusta 1944 ohlásil rozkaz so šifrou „Za-
čnite s vystahovaním; platí od 20. hod.
dnešného dňa.“ Vypuklo Slovenské ná-
rodné povstanie, v ktorom vojaci 1. čes-
koslovenskej armády na Slovensku a prí-
slušníci partizánskych jednotiek kládli
takmer dva mesiace húževnatý a hrdin-
ský ozbrojený odpor voči nemeckým
okupačným silám. Povstanie sa zapísalo
do dejín ako jedno z najväčších ozbroje-
ných vystúpení v týle nepriateľa v rokoch
druhej svetovej vojny. Svojím rozsahom
bolo významným historickým činom, de-
monštrujúcim vôľu zvrchovaného národa vziať svoj osud a riadenie budú-
cnosti do vlastných rúk. Povstalecké velenie malo v prvých dňoch SNP k dis-
pozícii len 18 000 vojakov a dôstojníkov, ktorých počet sa v jeho priebehu
dvomi mobilizáciami zvýšil. Počas druhého mesiaca urputných bojov tak sú-
hrnný stav povstaleckých síl predstavoval približne 77 500 osôb. Boli medzi
nimi aj naši starí otcovia a praotcovia. Žiaľ, dnes sa môžeme stretnúť a roz-
právať už len s poslednými veteránmi, svedkami tých čias, skutočnými vlas-
tencami, ktorí sa hrdinsky zapísali do bojov za našu slobodu. Ctime si ich
a formujeme jeden zo základných pilierov našich novodobých štátnych, vojen-
ských a historických tradícií.

Slovenské národné povstanie prinieslo ľudskú vzduchu voči nacizmu
a fašizmu, úspechy i prehry, hrdinstvá i bolesti, vzostupy a pády. Ak však po-
ložíme jeho výsledky do súvekeho historického času, jednoznačne nám do
prítomnosti svietia jeho morálne, politické, vojenské a demokratické hod-
noty. V slovenských, ale aj v európskych dejinách protinacistického odporu
zostalo Slovenské národné povstanie zapísané ako nadčasový nepopiera-
teľný historický fakt, ako neoddeliteľná súčasť národnooslobodzovacieho
boja za demokratickú a mierovú Európu. Ctime si jeho domáci i medzinárod-
ný zástoj a nezabudnime na generálov Jána Goliana a Rudolfa Viesta, mno-
hých povstaleckých veliteľov, dôstojníkov a vojakov, zahraničných dobrovoľ-
níkov, ako aj množstvo bezmenných hrdinov, ktorí pri Strečne, Telgárte, na
Hornej Nitre, na vrchu Ostrô, na Poľane, pri Zvolene a na mnohých miestach
povstaleckého územia so zbraňou v ruke bojovali a veľakrát priniesli aj obeť
najväčšiu – vlastný život.

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

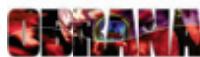
Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

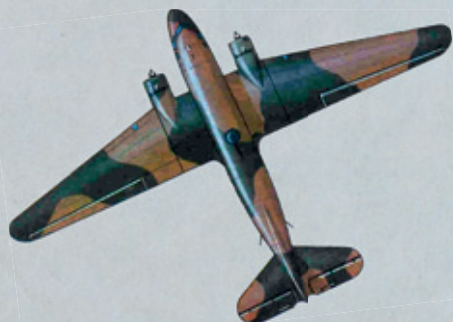
NA TITULNEJ STRANE: Múzeum a pamätník Slovenského národného povstania
v Banskej Bystrici • Foto: Múzeum SNP, Jozef Lomnický

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnove-
ný v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVII. • č. 8/2019 • Redakčná uzávierka
22. 7. 2019 • Do výroby zadané 26. 7. 2019 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR
• Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48,
0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol
VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Re-
daktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.
sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.
klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960
31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka re-
dakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@
mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša
NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8,
832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Zápa-
doslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572,
EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR
a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Od 26. júla 1944 do konca vojny vyslal Hlavný štáb partizánskeho hnutia v Kyjeve na území Slovenska 53 organizátorských skupín s asi 1 200 osobami.

Hlavnou zbraňou jednotlivca bola československá puška vzor 24 kalibru 7,92 mm.

Ďalšími povstaleckými zbraňami boli: pištoľ vz. 24 (ČZ Strakonice), ľahký guľomet vz. 26 (ZB Brno, Považská Bystrica), ťažký guľomet vz. 24 (Jareček Praha), ťažký guľomet vz. 37 (ZB Brno).

Len 37 % obyvateľov vojnového Slovenska vyhovelo kritériám rasovej čistoty a mohli splynúť s germánskou rasou. Zvyšných 63 % malo byť po vojne odsunutých na východ a eliminovaných.

Povstalecká 1. československá armáda na Slovensku mala k dispozícii 16 peších práporov a 8 samostatných rôt.

Jej výzbroj tvorili:

pušky	46 000
samopaly	4 000
guľomety	2 700
kanóny a mínomety	200
lietadlá	34
tanky	24
(LT-35, LT-38, LT-40 a PzKpfw IIIN)	
stíhače tankov (Marder II)	4
pancierové vlaky	3

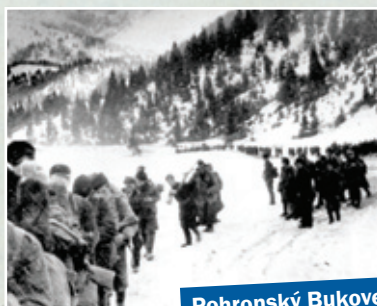

NEMCI: 48 000 až 50 000 vojakov, 4 200 padlých, 5 000 ranených, 300 zajatých. Prišli tiež o 130 diel a mínometov, o približne 20 tankov a samohybných diel, 28 lietadiel, 210 automobilov rôznej kategórie a 1 pancierový vlak.

Vojnová Slovenská republika (1939 – 1945) mala rozlohu 38 055 km² a 2 660 000 obyvateľov. Povstanie zasiahlo 50 percent územia Slovenska, na ktorom žili dve tretiny obyvateľov.

75. výročie Sloven

Pohronský Bukovec

0 20 40 km

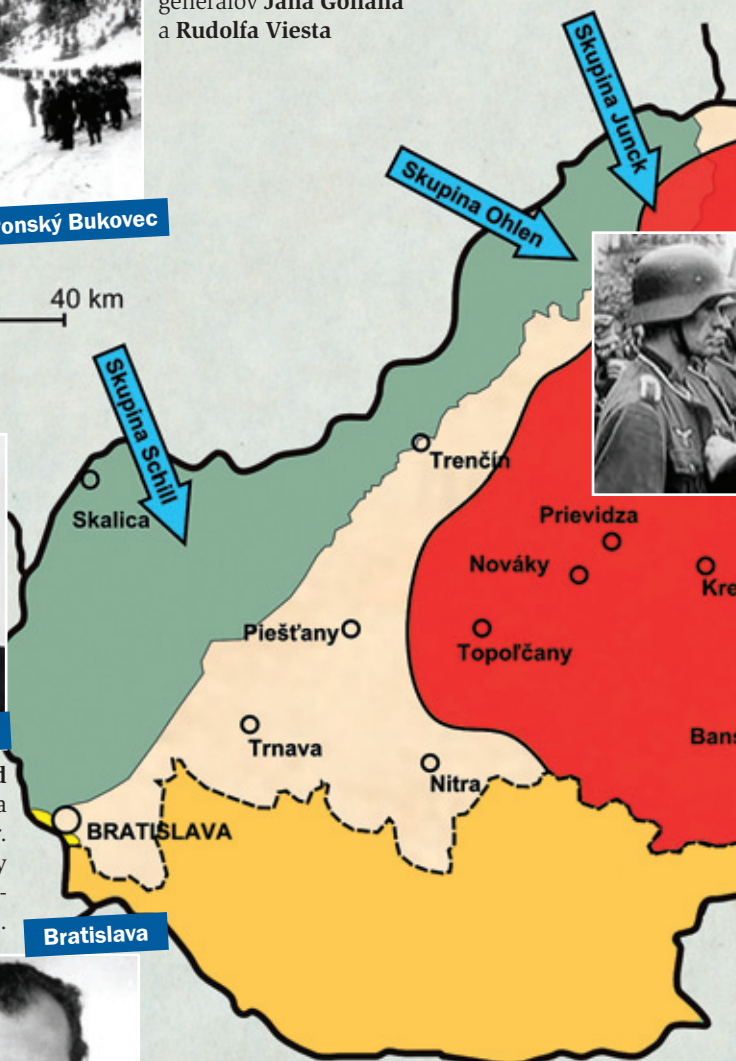

Bratislava

Minister obrany **Ferdinand Čatloš** vyzval vojakov, aby sa Nemcom nestavali na odpor. Poslúchli ho najmä posádky na západnom Slovensku, ktoré sa k povstaniu nepridali.

V Pohronskom Bukovci zajali 3. novembra 1944 povstaleckých generálov **Jána Goliana** a **Rudolfa Viesta**

ského národného povstania

Podplukovník generálneho štábu **Ján Golian** vydal 29. augusta 1944 posádkam slovenskej armády rozkaz, aby začali klásť ozbrojený odpor nemeckým okupačným silám

Viac než 90 percent účastníkov SNP tvorili etnickí Slováci, prevažne katolíci. V partizánskych a povstaleckých jednotkách na Slovensku však bojovali antifašisti 30 národov a národností:

Rusíni a Česi	do 2 000
sovietski občania	3 000
Židia	1 650
Maďari	800
Francúzi	400
Bulhari, Poliáci	70 až 100
Juhoslovania	100
Nemci	100
Angličania a Američania	50

POVSTALCI:
47 000, neskôr 60 000 vojakov pravidelnej armády a 18 000 partizánov, 1 720 padlých, 3 600 ranených, asi 10 000 zajatých vojakov, do 12 000 padlých a zavraždených v dôsledku partizánskej vojny.
Do 30. októbra 1944 zajali Nemci vyše 10 000 povstalcov, ukoristili asi 80 diel, 600 nákladných áut, 1 pancierový vlak, 1 nákladný vlak, 300 koní a získali štátnu pokladnicu s hotovosťou 2,8 miliardy korún.

Minister informoval prezidentku

Minister obrany SR Peter Gajdoš 9. júla informoval prezidentku a hlavnú veliteľku Ozbroyených síl SR Zuzanu Čaputovú o aktuálnych úlohách rezortu obrany. Priblížil jej tiež prebiehajúce modernizačné projekty, pôsobenie slovenských vojakov v rámci medzinárodného krízového manažmentu, ako aj plnenie záväzkov vyplývajúcich z členstva Slovenska v EÚ a NATO. Doplnil, že rezort je pripravený vyjsť prezidentke v súvislosti s výkonom funkcie hlavnej veliteľky ozbrojených síl plne v ústrety. Podľa prezidentky je dôležité, aby všetky nákupy v rezorte spĺňali kritériá transparentnosti a peniaze boli vynakladané hospodárne. Ako uviedla, s ozbrojenými silami plánuje byť ako hlavná veliteľka ozbrojených síl v aktívnom kontakte. Prezidentka v Grasalkovičovom paláci prijala aj laureátov a organizátorov ankety Vojenský čin roka, v ktorej rezort obrany už 22 rokov oceňuje výnimočné skutky profesionálnych vojakov i zásluhy ľudí z radov verejnosti na budovaní pozitívneho vzťahu k ozbrojeným silám.

Foto: Ivan Kelement

Detská Univerzita Komenského

Profesionálni vojaci zo ženijného práporu Sereď a z 12. mechanizovaného práporu v Nitre pripravili program pre študentov Detskej univerzity Komenského. Zoznámiť sa mohli s vojenskou technikou a tiež so spôsobilosťami príslušníkov Ozbroyených síl SR. Pri tejto príležitosti ich v priestoroch ženijného práporu Sereď navštívil aj minister obrany Peter Gajdoš. Pre študentov Detskej univerzity Komenského boli v Sereďi pripravené ukážky spôsobilosti Ozbroyených síl SR. Študenti sa dozvedeli o radiačnej, chemickej a biologickej ochrane, ako aj o taktickej a topografickej príprave profesionálnych vojakov. Zároveň mali príležitosť testovať svoju fyzickú kondíciu na pripravenej prekážkovej dráhe.

Foto: Ivan Kelement

V Luxemburgu hodnotili pokrok

Ministri obrany a zahraničných vecí členských štátov Európskej únie v Luxemburgu diskutovali o aktuálnych výzvach v oblasti bezpečnosti a obrany. Na zasadnutí Rady pre zahraničné záležitosti zhodnotili pokrok v doterajšej implementácii Globálnej stratégie EÚ v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Najzásadnejší pokrok nastal v obrane. Tento proces sa začal v roku 2016, keď Rade EÚ predsedala Slovenská republika, čo v Luxemburgu ocenila aj vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Federica Mogheriniová. Ministri diskutovali aj o spolupráci medzi EÚ a NATO, o aktuálnych hybridných a kybernetických hrozbách či o spolupráci v rámci posilňovania vojenskej mobility. Diskusia bude pokračovať v auguste na zasadnutí v Helsinkách.

Stuart Peach na Slovensku

Minister obrany SR Peter Gajdoš rokoval s predsedom Vojenského výboru NATO generálom Stuartom Peachom, ktorý pri príležitosti účasti na konferencii veliteľov OS SR navštívil 2. júla Slovenskú republiku. Diskutovali o aktuálnych otázkach medzinárodnej bezpečnosti a zhodnotili tiež plnenie záväzkov SR. Generál Peach vyzdvihol pôsobenie slovenských vojakov v misii NATO v Iraku, v operácii Resolute Support v Afganistane, ako aj v Lotyšsku. Ocenil zvyšovanie výdavkov na obranu a modernizačné projekty, ktoré rezort obrany realizuje. Súčasťou návštevy bola prednáška a panelová diskusia na konferencii veliteľov OS SR spolu s ukázkou spôsobilosti síl pre špeciálne operácie. Gen. Stuart Peach spolu s náčelníkom Generálneho štábu OS SR gen. Danielom Zmekom a veľvyslancom SR pri NATO Radovanom Javorčíkom diskutovali na tému aktuálnych bezpečnostných výziev a budúcnosti vedenia vojenských operácií.

Ministri NATO v Bruseli

Ministri obrany členských krajín Severoatlantickej aliancie diskutovali v Bruseli s vysokou predstaviteľkou EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federicou Mogheriniovou aj s partnermi z Fínska a zo Švédska o aktuálnych bezpečnostných výzvach. Hlavnou témou bol vývoj nových technológií, ich využiteľnosť na spoločné obranné ciele, ale aj riziko ich zneužitia. Na okraj oficiálnych rokovaní sa konalo aj stretnutie ministrov obrany krajín, ktoré prispievajú do tzv. posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Pobaltí. Šéf slovenského rezortu obrany Peter Gajdoš potvrdil, že Slovensko je pripravené plniť si aj naďalej svoje záväzky vyplývajúce z členstva v NATO, a to nielen vo forme zvyšovania obranného rozpočtu, ale aj účasťou na misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Rozlúčka s veľvyslancom

Minister obrany SR Peter Gajdoš prijal amerického veľvyslanca Adama H. Sterlinga v rámci rozlúčkového stretnutia pri príležitosti ukončenia misie v SR. Zhodnotili doterajšiu spoluprácu v oblasti obrany, ako aj pôsobenie v rámci medzinárodného krízového manažmentu. Ocenili aktívnu účasť ozbrojených síl oboch štátov na spoločných cvičeniach a aktivitách v oblasti vzdelávania a výcviku. Za najvýraznejší úspech doterajšej spolupráce označili medzivládnu zmluvu na obstaranie stíhacích lietadiel F-16. Na záver stretnutia minister Gajdoš poďakoval veľvyslancom, ocenil podporu Národnej gardy štátu Indiana pri transformačnom procese kurzu štábných dôstojníkov ISOC na akadémii ozbrojených síl a vyzdvihol účasť vojakov USA na cvičeniach.

Ordinariát a deti

Už 17. ročník Letného detského tábora na Smrekovici organizovaný v gescii Ordinariátu OS a OZ SR sa konal v dvoch desaťdňových turnusoch v júli. Spolu sa na ňom zúčastnilo 90 detí profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov rezortu obrany SR. Bol to čas zábavy, športu, vzájomného spoznávania a budovania vzťahov priateľstva i náklonnosti aj čas stíšenia a načerpania

duchovných síl na mieste najvyššie položenej Kaplnky sv. Gorazda. Deti zažili spoločné túry v lone čarokrásnej prírody, boli vedené ku kreativite počas spoločenských hier a vzájomnej spolupráci v rámci vytvorených skupín, pričom spoznávali i seba samé vo svojej podstate. Tento rok detičky mali sprievodné výlety na Štrbské pleso a na Oravský hrad, pričom zároveň v letnom počasí privítali pobyt v bazénoch hotela Gothar v Liptovskej Osade a v kúpeľoch Lúčky.

Ordinariát Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR od svojho vzniku v roku 2003 ustanovením ordinára OS a OZ SR Mons. Františka Rábeka neprestajne rozvíja svoju pastoračnú starostlivosť aj voči deťom profesionálnych vojakov a vojačiek či civilných zamestnancov rezortu MO SR. Dievčatá a chlapci vo veku od 7 do 16 rokov boli aj teraz pod dohľadom dvoch vojenských kaplánov ordinariátu, animátorov a vojenskej zdravotnej sestry. Zároveň medzi nich vždy prichádza ordinár, ktorý deti zakaždým obdarí nielen svojou prítomnosťou, ale aj nejakou pozornosťou. Vďaka tradične dobrej spolupráci s vedením horského hotela Granit Smrekovica aj tento rok deti prežili čas, na ktorý budú dlho spomínať.

Text: mjr. ThDr. Slavko Ganaj, PhD.

štábný kaplán

Dopravné krídlo gen. M. R. Štefánika Kuchyňa

Po stopách Povstania

Po Gemeri, okolí Banskej Bystrice a potom Dukly prešli vojaci v tomto ročníku podujatia Duchovne po stopách SNP za tri dni 97 kilometrov medzi Košicami a Rožňavou.

Tentoraz sa k nám, vojakom a zamestnancom rezortu obrany, pridali aj policajti, príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže SR či študenti Gymnázia Jána Amosa Komenského z Košíc,“ spomenul plukovník Marian Bodolló, generálny duchovný ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách a ozbrojených zboroch SR, ktorej ústredie pochod tradične organizovalo. Kladenie vencov pri pamätníkoch, historické exkurzy na miestach bojov, duchovné zamyslenia, ale aj gospelové piesne v podaní študentov zboru Comenius sprevádzali takmer pol stovky žien a mužov počas prechodov náročným terénom a nie vždy v ideálnom počasí. „Bolo veľmi milé vidieť, ako nás v niektorých dedinkách vítali starostovia i mladí ľudia s úsmevom a s poznámkou, že u nich v obci ešte nikdy vojaci OS SR neboli. Originálne to bolo aj v Medzeve, kde nám od vstupu do mestečka zneli z ampliónov miestneho rozhlasu do kroku pochodové

piesne a mávala nám pomaly polovica jeho obyvateľov. No a po prechode rímskou osadou Jasov nás desiatky nadšených detí sprevádzali ešte azda tri kilometre,“ usmial sa Milan Gajdoš, pplk. v z., riaditeľ správy ústredia a jeden z organizátorov podujatia. „Slovenské národné povstanie patrí ku genetickej výbave našich ozbrojených síl a som veľmi rád, že jeho odkaz sa prezentuje na verejnosti aj takýmto spôsobom,“ konštatoval plukovník Ferdinand Murín, ktorý putujúcich vypevďal pri pamätníku SNP v Košiciach v mene náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka. „Za váš výkon si nezaslúžite nič iné, len obdiv a hrdosť,“ privítal ich v cieli veliteľ posádky Rožňava podplukovník Oliver Toderiška.

A budúci rok? „Predbežne Telgárt, Chopok, Kráľova hoľa a Liptovský Mikuláš,“ avizoval plk. M. Bodolló.

(pv) • Foto: Michal Tökoly

Rozhodujúcich osem sekúnd

„Keď zavelím, strelec má osem sekúnd, aby odpálil raketu,“ približuje streľby na Balte 17. júna skúsený bezpečnostný technik a veliaci poddôstojník batérie protiletadlového oddielu Igla nadrotmajster Csaba Lipták.

Práve jemu a ďalším jeho kolegom, ktorými sú čatári Vítázoslav Szabo a Peter Hüber, zveril veliteľ oddielu major Ladislav Ostradecký prípravu strelcov prenosného protiletadlového raketového kompletu 9K38 Igla pred medzinárodným cvičením Tobruq Legacy 19 a streľbami na pobreží Baltu.

Muž s červenou zástavkou

Nie náhodou, veď 38-ročný rodák zo Šiah, ktorý absolvoval ešte ročnú praporečnicku školu v Liptovskom Mikuláši, má skúseností na rozdávanie. Absolvoval mnohé cvičenia a streľby doma i v zahraničí. Odpálil 15 rakiet z kompletu S-2 a jednu z Igly. Preto mladší vojaci, ktorých čakali v Poľsku prvé streľby v živote, pozorne počúvali v kasárňach v Nitre, na posádkovom cvičisku Koliňanský vrch i na polygóne Ustka jeho výklad i osobné skúsenosti, čo robiť, ale aj nerobiť.

Pripomína, že keď strelec vyhľadáva cieľ cez mieridlá, musí tam vzniknúť spojnica oko – mieridlá – cieľ. Na povel: Cieľ v sektore vyhľadávať! Musí sa sústrediť, keďže cieľ už bol vystrelený. Predstavuje ho osvetľovacia raketa Flg 5000/M68. Terč sa pohybuje vo vzdialenosti 1 až 4 kilometre, vo výške 1,7 kilometra, rýchlosťou 5 metrov za sekundu. Vzápätí sa mu rozsvieti: Cieľ v sektore! Na tento povel od riadiaceho strelec zapne pozemný napájací zdroj, komplet sa do piatich sekúnd

uvedie do činnosti, nájde cez mieridlá cieľ, stlačí spúšť do strednej polohy. „Keď sa mu objaví svetelná a zvuková signalizácia o zachytení cieľa, strelec mi zahlásí: Cieľ zameraný! Ja to hlásim ďalej a riadiaci na úseku velí: Cieľ zničiť! Vtedy má strelec tých osem sekúnd, aby raketa vyletela z jeho pleca. Ďalšiu možnosť by mu už s najväčšou pravdepodobnosťou jeho protivník, ktorým býva väčšinou bojový vrtuľník, nedal,“ konštatuje muž s červenou zástavkou v ruke počas streľieb nadrotmajster Csaba Lipták.

Sám si ešte spomína na vlastnú nervozitu pred prvými streľbami, preto má pochopenie pre takéto pocity nových strelcov. Aj v prípade vojaka Patrika Zábojníka. „Stále tomu nemôžem uveriť, že ešte pred pol rokom som nebol ani v armáde a teraz mám za sebou prvé streľby s Iglou. Pravdu povediac, veľa si z toho nepamätám. Bol to mojím spôsobom pocit uľahčenia, že mi z pleca po výstrele zmizla vyše 16-kilogramová záťaž. Dával som dobrý pozor, čo mi hlásil bezpečnostný technik, plnil som jeho pokyny. Hádám tie druhé streľby si viac užijem,“ hovorí 21-ročný rodák z Nitry, ktorý bol na Balte jedným z tucta úspešných slovenských strelcov. Slobodník Michal Paukeje mal tiež s Iglou premiéru. Predtým strieľal s kompletom S-2. Podľa jeho skúseností je pre strelca Igla jednoduchšia na obsluhu. Patril medzi strelcov, ktorí strieľali premiérovu z korby tatrovky sedmičkového radu.

Premiéry na Balte

Desiatnik Radovan Jonek sa k protiletadlovcom dostal okľukou cez Čestnú stráž OS SR a levický mechanizovaný prápor. Z Igly strieľal rovnako po prvý raz. „Na miesto strelieb som prišiel na obrnenom vozidle OT-90. Vyskočil som z neho spoločne s bezpečnostným technikom a zaujal som palebnú pozíciu pri mori. Dával som si pozor, aby ma odlesky od morskej hladiny nepomýlili pri zameraní cieľa a samotnej streľbe. Všetko dopadlo dobre. Som rád, veď aj pre náš oddiel to boli vlastne prvé streľby na morskom polygóne,“ konštatuje rodák z Partizánskeho.

Major Ostradecký vidí za úspechom strelieb aj náročnú prípravu ľudí i techniky nielen doma, ale aj priamo v Poľsku, v dejisku cvičenia na polygóne Ustka. „Nácviky sme robili vo vysokom tempe. Počas 15 minút jednotka uskutočnila zjazd do palebného postavenia, nasledovalo simulované postreľovanie šiestich cieľov z OT-90, z Tatry 815-7 z palebného postavenia a potom odjazd do priestoru sústredenia. Tento cyklus bol opakovane precvičovaný až do úplného zvládnutia všetkých činností bez najmenších nedostatkov a zaváhání,“ hovorí veliteľ protiletadlového oddielu Igla.

Streľby sa uskutočnili pod taktickým námetom. Protiletadlová čata v zložení dvoch obrnených transportérov OT-90 (neskôr za jedno pokazené OT-90 zaskočil terénny automobil Land Rover) a nákladný automobil Tatra 815-7 sa počas presunu stala terčom vzdušného útoku. Po zastavení kolóny strelci Igla vystrelili tri pro-

„Som rád, že medzinárodné cvičenie, pri zrode ktorého sme v roku 2015 boli spoločne s českými partnermi a USA, nadobudlo také rozmery.“

generálmajor Miroslav Lorinc
zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelník štábu

Česko-slovenský rodokmeň

Začiatky v súčasnosti najväčšieho cvičenia protivzdušnej obrany NATO v Európe Tobruq Legacy 2019 majú svoj pôvod v česko-slovenskej iniciatíve. Oba útvary protivzdušnej obrany, 25. protiletadlový raketový pluk Armády ČR v Strakoniciach a protiletadlová raketová brigáda OS SR v Nitre nadväzujú na tradície vojakov 200. čs. ľahkého protiletadlového pluku východného, ktorí v čase druhej svetovej vojny ochraňovali strategicky dôležitý prístav Tobruk v severnej Afrike. Nesú čestný názov strakonický pluk Tobručky a nitrianska Protiletadlová raketová brigáda obrancov Tobruku.

Projekt českých a slovenských protiletadlovcov o vytvorení spoločných výcvikových a testovacích príležitostí, ku ktorému sa pridali USA, dostal teda celkom prirodzene názov Tobruq Legacy. Prvé medzinárodné cvičenie sa uskutočnilo v roku 2015 v Českej republike za účasti piatich krajín NATO – Slovenska, Českej republiky, Maďarska, USA a Litvy. O rok neskôr na Slovensku, najmä v priestoroch Centra výcviku Lešt, sa už stretlo osem krajín, ďalší rok cvičenie prebiehalo na troch miestach súčasne: v Rumunsku, Českej republike a v Litve za účasti desať krajín Aliancie. Minulý rok sa medzinárodné cvičenie Tobruq Legacy uskutočnilo v Maďarsku za účasti vyše tisíc vojakov s desiatkami kusov techniky PVO devätnástich členských krajín NATO.

V tomto roku sa v Poľsku na cvičení Tobruq Legacy 2019 zúčastnilo dovedna dvadsať krajín, vyše 4 800 osôb a 1 200 kusov techniky. Cvičenie prebiehalo v štyroch výcvikových centrách na území Poľska. Počas bojových streľieb 13 rôznych protiletadlových systémov z ôsmich krajín, ktoré sa uskutočnili na protiletadlovej raketovej strelnici Ustka na pobreží Baltického mora, bolo vystrelených na rôzne terče 143 protiletadlových rakiet.

Ďalšie cvičenie Tobruq Legacy sa na budúci rok uskutoční v Litve.

tilietadlové rakety z OT-90 a ložnej plochy T-815-7 na ciele z prvej vlny útoku. Vzápätí strelci z OT-90 uskutočnili výsadok a zaujali palebné postavenia. Potom vystrelili ďalšie tri protiletadlové rakety z palebného postavenia aj z T-815-7 na ciele z druhej vlny. Po úspešnom zničení všetkých cieľov strelci nasadli naspäť do vozidiel a kolóna pokračovala v presune na miesto sústredenia.

Klobúk dole

Major Ladislav Ostradecký spokojne konštatuje, že výsledok streľieb ho potešil. Všetci strelci prešli na výbornú. Podľa neho to bolo výborné aj v porovnaní s ostatnými účastníkmi cvičenia a streľieb. „Je za tým veľa úsilia a príprava od marca. Oceňujem prácu všetkých zainteresovaných. Postupne sme riešili problémy s personálom, technikou. Rozhodujúci pri ich riešení boli ľudia, ktorí dali do prípravy a odstraňovania problémov veľkú snahu a chcenie. Klobúk dole pred nimi. Ukázali srdce. Aj napriek tomu, že mnohé krajiny NATO mali v Poľsku na cvičení a streľbách modernejšie zbraňové systémy a komplety, dávali ich veliteľia prácu, úsilie a odhodlanie našich vojakov za príklad aj svojim. Pri všetkých porovnaníach v rámci cvičenia patrili práve Slováci medzi špičku. Všetci vytvorili dobrý kolektív, ktorý dokázal riešiť aj mnohé neočakávané situácie a problémy. Dokonca z pohľadu zvonka to vyzeralo, ako keby sme žiadne problémy ani nemali... Veľký kus práce pri príprave rakiet urobili ľudia z technického oddielu z Viničného, dokázali všetky poruchy odstrániť na mieste. Kapitán Šintaj a jeho kolegovia perfektne pripravili rakety a spúšťač mechanizmus. Gratulujem strelcom, pre mnohých z nich to boli prvé streľby. Ale strelec je len posledným článkom celého procesu. Kým sa dostane cieľ k strelcovi, je za tým práca od operátora rádiolokačného prieskumu, cez ASTRA velenie až po veliteľa kompletu a riadiaceho, ktorý mu zavelí. Práve môj skúsený zástupca, kapitán Vladimír Matis, bol tým, kto pri streľbách na palebnom stanoviisku SO-3 prerozdeľoval a priradzoval cieľ konkrétnemu strelcovi. Veľmi dobrú prácu odvieďol na mieste velenia major Dalibor Dubiňák,“ približuje major Ostradecký.

Ako veliteľ slovenského zoskupenia pozemných systémov PVO bol na cvičení Tobruq Legacy 19 zástupca veliteľa nitrianskej brigády (od 1. júla jej veliteľ a plukovník) podplukovník Jozef Paňko. „Hodnotím účasť na cvičení aj s dosiahnutými výbornými výsledkami pri bojových streľbách z PLRK 9K38 Igla za veľmi úspešné. S hrdosťou som prijal vyhodnotenie riadiaceho cvičenia poľského brigádneho generála Stefana Mordacza, ktorý označil účasť slovenskej jednotky za jednu z najlepších. Nielen v operačnej oblasti, ale aj v schopnosti pružne riešiť otázky logistiky, C2. Osobne som veľmi rád, že pri tisíckach najazdených kilometrov pri príprave a samotnom cvičení, pri cestných presunoch, taktických zájazdoch do palebných postavení, manipulácii techniky pri vagónovaní sa cvičenie zaobišlo bez akéhokoľvek poškodenia techniky a úrazov na zdraví. Oceňujem prácu zúčastnených veliteľov, technikov i vojakov a poddôstojníkov, ako aj veliteľa jednotky Igla majora Ladislava Ostradeckého, ktorý zastáva túto funkciu iba od apríla tohto roka,“ zdôrazňuje nový veliteľ nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Dodáva, že na cvičení sa zúčastnili aj ďalšie súčasti brigády. Napríklad s prehľadovým rádiolokátorom ST-68 MSK systému S-300PMU či protiletadlového raketového kompletu 2K12 KUB 2M.

Slováci nesklamali

Slováci však boli zastúpení v rámci cvičenia Tobruq Legacy 2019 okrem polygónu Ustka aj v jeho ďalších miestach. Major Tomáš Kurpáš z veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene pripomína, že cvičenie bolo jedinečné v tom, že prvýkrát v histórii bolo skombinované s bojovými streľbami systémov SHORAD (2K12 KUB, NASAMS, NEVA) a nielen systémov blízkeho dosahu (VSHORAD) a prebiehalo v štyroch rôznych lokalitách v rámci Poľska súčasne s dvomi leteckými cvičeniami Eagle Talon a Ramstein Guard.

Špecifikom cvičenia bolo taktiež po prvý raz vytvorenie tzv. Federated Mission Networking (FMN), teda bezpečnej siete zloženej z národných systémov jednotlivých krajín integrovaných do jednej

siete so stupňom utajenia Mission Secret. Špecialisti KIS a C2 systémov Vzdušných síl OS SR akceptovali ponuku a výzvu pripraviť ich nasaditeľný komunikačný systém (DCSI) podľa štandardov FMN špirála 2, pripojiť DCSI k systému PMN 2.0 (Polish Mission Network) a stať sa poskytovateľom služieb v sieti s úrovňou MNE (Mission Network Element). Zo všetkých zúčastnených štátov NATO akceptovali ponuku Nemecko, Rumunsko a Slovensko. Ostatným krajinám boli služby KIS a C2 poskytované hosťiteľskou krajinou prostredníctvom PMN 2.0 ako HU (Hosted User).

„Cvičenie Tobruq Legacy si postupne získalo veľkú pozornosť v rámci NATO. Svedčí o tom aj záujem starých krajín Aliancie ako Nemecka, Holandska či Francúzska. Vyslali špecialistov na rôzne pozície v štruktúre cvičenia, ale aj do bojových jednotiek, ktoré absolvovali bojové streľby. Tohtoročné cvičenie bolo zatiaľ najväčším cvičením svojho druhu a potvrdilo potrebu spoločného výcviku jednotiek PVO v NATO. Počas cvičenia bolo zreteľné, že krajiny a jednotky PVO, ktoré už majú nejakú skúsenosť so sériou cvičení Tobruq Legacy, boli oveľa lepšie pripravené, flexibilnejšie. Oveľa rýchlejšie sa zapojili do vytvorenej bezpečnej siete velenia a riadenia (FMN) ako krajiny, ktoré sú síce technicky vyspelejšie a skúsenejšie z pôsobenia v medzinárodnom prostredí, ale na cvičení sa zúčastnili prvý raz. Aj toto zistenie poukazuje na trvalú potrebu spoločného výcviku a interoperability jednotiek PVO NATO,“ hovorí major Kurpáš.

Dopĺňa, že účasť OS SR na cvičení nepredstavovala len vyslanie bojových jednotiek do výcvikového priestoru Ustka, ale aj špecialistov PVO do veliacych a riadiacich štruktúr cvičenia. Pôsobili v nich kapitán Marián Lehotský z velenia vzdušných síl, nadporučík Jozef Medveď zo zvolenského krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl. Samotný major Kurpáš spoločne s majorom Tomášom Schóberom pôsobili vo varšavskom centre cvičenia.

Slovenskí špecialisti KIS a C2 opätovne splnili všetky stanovené ciele. Slovensko sa stalo prvou krajinou cvičenia Tobruq Legacy

2019, ktorá úspešne splnila podmienky federácie do siete PMN 2.0. Slovensku patrilo prím rovnako aj v počte služieb, ktoré poskytovalo počas cvičenia. Boli to služby systémov AD (Active Directory), DNS (Domain Name Services), e-mailové služby (Exchange Server), hlasové služby (Call Manager Express), kolaboračné nástroje (JCHAT), Sharepoint a služby C2 systémov ICC (Integrated Control and Command) a CSI (CRC System Interface). Slovenský tím KIS a C2 pod vedením majorov Ladislava Vajdu a Igora Pohanku si za svoju pripravenosť a pomoc pri vytváraní FMN zaslúžil neraz pochvalu od riadiaceho cvičenia brigádneho generála Stefana Mordacza.

Spokojný generál

V priestoroch výcvikového centra Ustka, na vyvrcholení medzinárodného cvičenia Tobruq Legacy 2019 bojovými streľbami, bol 17. júna prítomný aj zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelník štábu generálmajor Miroslav Lorinc so zástupcom veliteľa vzdušných síl brigádnym generálom Róbertom Kleštincom.

„Som rád, že medzinárodné cvičenie, pri zrode ktorého sme v roku 2015 boli spoločne s českými partnermi a USA, nadobudlo také rozmery. V Poľsku sa na ňom zúčastnilo už dvadsať krajín NATO. Veľmi ma teší, že sa do cvičenia aktívne zapojili aj veliteľské a odborné štruktúry Aliancie v oblasti letectva a protivzdušnej obrany. Preto vysoko hodnotím progres v operačnej časti cvičenia a v operačných zručnostiach jednotlivých obslúh, progres v používaní prostriedkov. Cvičenie bolo zavŕšené záverečnými bojovými streľbami. Z našich vzdušných síl sa na cvičení zúčastnili najmä príslušníci nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády s prenosnými protiletadlovými kompletmi Igla. Streľby dopadli úspešne, čo som rád,“ spokojne konštatuje generálmajor Lorinc.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, rtm. Jozef Járek

Dobrovol'ná príprava po francúzsky

Vo Francúzsku spustili pilotný projekt brannej prípravy mládeže, do ktorého sa od 16. júna zapojilo 2 000 mladých ľudí vo veku 15 a 16 rokov.

Pilotný projekt je prvou konkretizáciou predvolebného sľubu prezidenta Emmanuela Macrona zaviesť v krajine univerzálnu národnú službu Le Service national universel (SNU), aby „dievčatá a chlapci mali bezprostrednú skúsenosť s vojenským životom“. Prvú skupinu 2 000 mladých ľudí vybrali spomedzi 4 000 záujemcov. Bolo medzi nimi aj 50 zdravotne znevýhodnených osôb. Počas kurzu brannej prípravy boli rozmiestnení v 13 departementoch vrátane metropolitnej oblasti a Guyany. Na ich ubytovanie slúžia ubytovne, rekreačné strediská a univerzitné internáty. Výcvik, kurzy a dohľad zabezpečuje 450 dospelých. K dispozícii majú rovnošatu navrhnutú a vyhotovenú špeciálne pre SNU.

Pilotný projekt sa začal 16. júna. Tvoria ho športová príprava, základy záchrannárskej činnosti a kurz sebaobrany, ale aj projekty humanitného charakteru vrátane vzdelávania zameraného na rozpoznávanie falšných správ. Účastníci programu nesmú mať pri sebe mobilné telefóny. Budíček je vždy o 06.30 h, denný program sa začína vztyčovaním vlajky a hymnou. SNU by mala byť vo Francúzsku povinná od roku 2026, pričom sa bude týkať dievčat aj chlapcov. Povinné bude absolvovať dva týždne civilnej či vojenskej služby s možnosťou predĺženia o niekoľko mesiacov v prípade záujmu jednotlivca. Celý projekt, počas ktorého si adepti vyskúšajú charitatívnu prácu a hasičskú, policajnú či vojenskú službu, má stáť 1,5 miliardy eur.

Povinnú vojenskú službu majú škandinávské krajiny, ako aj Švajčiarsko, Rakúsko a Grécko. Z mimoeurópskych krajín je to napríklad Izrael, ktorý má trojročnú brannú povinnosť pre mužov a dvojročnú pre ženy, alebo Severná Kórea s jedenástimi rokmi povinnej vojenčiny pre mužov a siedmimi pre ženy.

Text a foto: TASR

Bundeswehr zostane v KFOR

Poslanci nemeckého Spolkového snemu predložili o ďalší rok pôsobenie nemeckej armády v Kosove v rámci medzinárodnej misie KFOR pod velením NATO. Maximálnu veľkosť nemeckého kontingentu však znížili z 800 na 400 vojakov. Opozičné strany Alternatíva pre Nemecko (AfD) a Ľavica dali jasne najavo, že ďalšie nasadzovanie nemeckých vojakov na Balkáne odmietajú.

91 600 mŕtvych v Jemene

Občianska vojna v Jemene pripravila od roku 2015 o život najmenej 91 600 ľudí. Uviedla to mimovládna organizácia Projekt pre údaje o miestach a udalostiach ozbrojených konfliktov (ACLED). Podľa jej databázy zahynulo približne 11 700 ľudí pri útokoch namierených priamo proti civilistom, z čoho vyše 8 000 obetí po sebe zanechala vojenská koalícia pod vedením Saudskej Arábie, ktorá bojuje v Jemene proti šiitským povstalcem známym ako húsiovia. Od začiatku tohto roka prišlo v Jemene o život 11 900 ľudí, zatiaľ čo v roku 2018 bolo usmrtených 30 800 osôb, čo je v rámci tamojšieho konfliktu zatiaľ najvyšší počet za jeden rok. Násilie v Jemene sa začalo už v roku 2014, keď húsiovia dobyli hlavné mesto Saná. Medzinárodná koalícia, stojaca na strane legitímnej jemenskej vlády, zasahuje proti týmto povstalcem od marca 2015.

Nepresunú vojakov z Bavorska

Spojené štáty sa nechystajú obmedzovať prítomnosť svojej armády v nemeckej spolkovej krajine Bavorsko. Vedúci úradu tamojšej krajinskej vlády Florian Herrmann to vyhlásil po tom, ako úvahy amerického prezidenta Donalda Trumpa o preložení vojenských jednotiek z Nemecka do Poľska vyvolali rozruch. Ohlásené vybudovanie základne pre 1 000 amerických vojakov v Poľsku podľa Herrmanna nebude mať nepriaznivé dôsledky pre Bavorsko. To ponúka naďalej „vynikajúce rámcové podmienky, v ktorých sa 40 000 vojenských a civilných zamestnancov amerických síl cíti ako doma“. Trump vyjadril súhlas so zriadením základne pre príslušníkov amerických ozbrojených síl v Poľsku. Náklady na jej výstavbu bude hradiť poľská strana. V Poľsku sa v súčasnosti nachádza približne 4 000 príslušníkov ozbrojených síl USA. Trump uvažuje o vyslaní ďalších 2 000 amerických vojakov do Poľska.

Mexiko posilňuje hranice

Mexiko nasadilo na svoje hranice so Spojenými štátmi takmer 15 000 vojakov a príslušníkov Národnej gardy. Oznámil to mexický minister obrany Luis Cresencio Sandoval, ktorý zároveň priznal, že jednotky zadržiavajú migrantov, ktorí sa pokúsia ilegálne prejsť cez hranice. Mexiko už začiatkom júna nasadilo na svoje južné hranice s Guatemalou 6 000 príslušníkov Národnej gardy. Krajina k takémuto kroku pristúpila v súvislosti s dohodou, ktorú 7. júna dosiahla s USA. Cieľom je obmedzenie nezákonného prílevu migrantov do oblasti pri južnej hranici Spojených štátov.

Štvrť miliardy pre Ukrajinu

Spojené štáty oznámili, že poskytnú Ukrajine balík vojenskej pomoci vo výške 250 miliónov dolárov na posilnenie jej námorných a pozemných kapacít. Ďalšia americká finančná pomoc Ukrajine, ktorá od roku 2014 dosiahla výšku 1,5 miliardy dolárov, je určená na nákup zbraní a radarov pre ozbrojené sily bojujúce na východe krajiny proti proruským separatistom. Tamojší konflikt si za posledných päť rokov vyžiadal približne 13 000 mŕtvych.

CELOŠTÁTNE OSLAVY 75.VÝROČIA SNP

POD ZÁŠTITOU PREDSEDU VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PETRA PELLEGRINIHO

29.AUGUSTA 2019

BANSKÁ BYSTRICA
PAMÄTNÍK SNP

PROGRAM:

KLADENIE VENCOV, PRÍHOVORY HOSTÍ

KULTÚRNY PROGRAM

VOJENSKÁ PREHLIADKA

BRATISLAVA HOT SERENADERS

VEČERNÝ GALAPROGRAM

DESMOD, KRISTÍNA, LÚČNICA, MIROSLAV ŽBIRKA

VIAC INFORMÁCIÍ ZÍSKATE
WWW.MUZEUMSNP.SK

ORGANIZÁTORI POBUJATIA:

Štekot pod Tatrami

Už piaty raz sa stretli psovodi desiatky ozbrojených zborov a zložiek zo Slovenska, Českej republiky a Maďarska v Krpáčove pod Nízkymi Tatrami na medzinárodnom kooperačnom výcviku psovodov a služobných psov.

Predposledný júnový týždeň sa uskutočnil medzinárodný kooperačný výcvik psovodov a služobných psov ozbrojených zborov a Vojenskej polície. Riadiaci výcviku hlavný kynológ MO SR a vedúci oddelenia kynológie odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku major Peter Šoltés s uspokojením konštatuje, že z roka na rok sa rozširuje počet a kvalita účastníkov výcviku.

Pribudla škola

„Okrem všetkých rezortov, ktoré na Slovensku využívajú pri svojej činnosti psovodov a psov (Finančná správa, Policajný zbor a Zbor väzenskej a justičnej stráže SR), sa na výcviku tradične zúčastňujú zástupcovia českej Vojenskej polície a už druhý rok aj príslušníci maďarskej vojenskej polície. V tomto roku pribudli aj zástupcovia Polície Českej republiky. Celkovo sa zišlo takmer 70 psovodov a 80 psov,“ hovorí major Šoltés.

Služobné psy boli rozdelené podľa spôsobu ich využitia. Už tradične bolo najviac hliadkových psov, ktoré mali samostatný program. Skupiny boli pre psov na špeciálne využitie (strážne, všestranné, obranárske, na detekciu otravných a psychotropných látok, ale aj výbušnín, zbraní, tabaku či mftvol). Psovodi so svojimi psami plnili rôznorodé úlohy. V mnohých typoch prostredia. Nielen v okolí horského hotela v Krpáčove, v priestoroch nepoužívaného hotela v tej istej lokalite (tam cvičili predovšetkým hliadkové a všestranné psy), ale aj v objektoch autobusovej stanice a v železničnom depe v Brezne. V tamojšom diskotékovom klube museli zasahovať v hlučnom prostredí a pri svetelných efektoch. V tomto roku pribudol v rámci pracovísk pre špeciálne pachové práce premiérov aj areál základnej školy vo Valaskej so zásahom počas vyučovania.

Zásah vo vode

Zaujímavý a pre psov i psovodov náročný bol zásah proti páchatelovi, ktorý sa pokúsil uniknúť cez vodnú plochu. Aby čo najlepšie preverili všetky svoje zručnosti, plnili úlohy najmä pri prieskume terénu, nájdení a označení páchatelov. Psovodi so svojimi psami museli okrem klasickej všestrannej kynológie zvládnuť prieskum budovy, rozvoj agresivity psa, potláčanie davu (výtržnosť), hry-

zenie vo vode, hryzenie v nočných podmienkach s použitím svetelných efektov, pachové práce (praktické stopy), poslušnosť v špeciálnej kynológii (drogy, výbušniny, tabak, mftvol, CITES), vyhľadávanie záujmových pachov v rôznych priestoroch v dennom a nočnom čase, výbušniny a vyhľadávanie nástražných výbušných systémov.

„Pripravili sme zamestnanie z oblasti fyzioterapie. Je to dynamicky sa rozvíjajúca oblasť nielen v rámci služobnej kynológie. Špecialistka v tomto smere priniesla množstvo zaujímavých rád a informácií. Aby pri vysokých nárokoch na psov pri ich využití nám vydržali čo najdlhšie vo vysokej výkonnosti. Treba sa o nich starať. Čím lepšie sa budeme o nich starať, tým dlhšie nám vydržia a budú podávať spoľahlivé výkony,“ pripomína major Šoltés. Pochvaľuje prácu, ktorú pri spoločnom výcviku odvedli jeho podriadení rotmajstri Matej Paulenka a Martin Kmeť, ale aj spoluprácu so zástupcom policajného zboru v Brezne poručíkom Patrikom Omastom či poručíkom Jozefom Klímom a nadporučíkom Evou Klímovou z Finančnej správy SR.

Zostať živý a zdravý

Podľa neho veľmi prospešná pre všetkých účastníkov výcviku bola aj neformálna výmena skúseností, ktoré získali pri svojej doterajšej činnosti. Ale i výmena figurantov, vzoriek na špeciálne práce z jednotlivých rezortov. Medzirezortná spolupráca je podľa mjr. Šoltésa nenahraditeľnou formou výcviku a prípravy psovodov a služobných psov na reálne využitie – služobný výkon. Nielen výmena vzoriek na špeciálne práce, ochranných pomôcok pri cvikoch obrany a figurantov samotných, ale aj možnosť sledovať tréningové metódy, postupy jednotlivých psovodov a príležitosti o nich diskutovať sú základnými myšlienkami takejto spolupráce. Major Šoltés oceňuje aj vklad inštruktorov Centra výcviku Lešť a Národného centra EOD v Novákoch do jednotlivých epizód výcviku. Špecializácia výbušniny je v tom jedinečná, že treba pracovať s taktickou pripravenosťou psovodov. Učiť ich, ako psa pri tejto činnosti využívať čo najefektívnejšie, aby po uskutočnení zákroku zostali psovod i pes živí a zdraví.

So spoločným výcvikom je spokojný aj hlavný kynológ českej Vojenskej polície kapitán František Hanslík. „Je to pre nás výborná možnosť výmeny skúseností, postupov pri plnení úloh v neznámom prostredí pre našich psovodov a psov. Je dobré, že úlohy plnia v zmiešaných tímoch. Lebo v prípade potreby môžu byť nasadení spoločne,“ hovorí kapitán Hanslík. Jeho slová potvrdzujú skúsení psovodi českej Vojenskej polície rotmajstri Martin Vlček a Filip Rozum. Pripája sa k nim aj kapitán Jiří Tyc z Krajského riaditeľstva Polície ČR v Plzni, ktorý sa na podujatí zúčastnil prvý raz.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, Ivan Kelement

**Zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelník štábu
generálmajor Miroslav Lorinc:**

Hrdosť a úcta

Pri príležitosti 75. výročia Slovenského národného povstania sa v Banskej Bystrici uskutoční 29. augusta 2019 so začiatkom o 15:00 hodine v rámci celoštátnych osláv aj slávnostná vojenská prehliadka. Najmä o jej príprave sa rozprávame so zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelníkom štábu generálmajorom Miroslavom Lorincem.

Aká je pozícia a hlavné úlohy zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelníka štábu?

V zodpovednosti zástupcu NGŠ – náčelníka štábu je plnenie takých úloh, akou je napríklad plánovací proces na generálnom štábe a v konečnom dôsledku aj plánovací proces v rámci celých OS SR. Zo svojej úrovne prostredníctvom zložiek GŠ OS SR riadim a koordinujem spracovanie hlavných plánovacích dokumentov GŠ OS SR na výcvikový rok. V mojej zodpovednosti je aj posádková služba na celom území SR.

Čo to znamená?

Teritórium SR je v zmysle našich vojenských pravidiel rozdelené na vojenské posádky. Sú zriaďované v regiónoch či mestách, kde sú dislokované vojenské útvary. Úlohou posádok je zabezpečovať niektoré aktivity týkajúce sa krízového manažmentu v prípade napríklad nasadenia síl a prostriedkov pri riešení živelných pohrôm

a iných krízových situácií. Prostredníctvom štruktúr posádkových služieb vrátane Veliteľstva posádky Bratislava zabezpečujeme aj viaceré druhy protokolárnych aktivít. Povedzme rôzne vojenské či štátne oslavy, vojenské pohreby a podobne.

A ďalšie vaše povinnosti?

Je to napríklad zodpovednosť za organizáciu spoločných priprav funkcionárov ozbrojených síl, ako sú veliteľská príprava, štábne návčiky, cvičenia a príprava, riadenie a kontroly výcviku operačných veliteľstiev OS SR. Zodpovedám tiež za organizáciu projektu a zastupovanie Ozbrojených síl SR v riadiacom výbore v rámci projektu TISA. Priamo riadim náčelníka kancelárie GŠ OS SR a veliteľa posádky Bratislava. Okrem týchto úloh je v zodpovednosti ZNGŠ-NŠ mnoho ďalších povinností, ako napríklad koordinácia procesov tvorby zásad spracovania plánov použitia ozbrojených síl, procesu hodnotenia operačnej pripra-

venosti či proces získavania poznatkov a využívania skúseností, tzv. Lessons Learned, a ďalšie úlohy.

Vašou pôvodnou odbornosťou je protivzdušná obrana, takže je tu aj otázka modernizácie radarov.

Som veľmi rád, že OS SR vďaka rozbehnutému procesu modernizácie, ktorý vychádza z Dlhodobého plánu rozvoja a výstavby OS SR s výhľadom do roku 2030, už disponujú novými spôsobilosťami vďaka akvizíciám v oblasti vrtuľníkového či dopravného letectva, techniky bojovej podpory a bojového zabezpečenia, pričom tento proces musí kontinuálne pokračovať vzhľadom na to, že stále máme aj techniku, ktorá je už morálne a fyzicky zastaraná. Naše rádiolokátory majú dávno po svojej technickej životnosti, sú viac ako tridsať rokov staré. Preto, prirodzene, vítam snahu obmeniť rádiolokačnú techniku v čo najkratšom čase. Bude to veľký prínos pre celý systém prieskumu OS SR, ktorý je

nevyhnutne potrebný na správne fungovanie procesov ochrany vzdušného priestoru SR, ako aj plnenie našich medzinárodných záväzkov v systéme protivzdušnej a protiraketovej obrany NATO, tzv. NATINAMDS.

Jednou z ťažiskových úloh, ktorou vás poverili náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko a politické vedenie ministerstva na čele s ministrom Petrom Gajdošom, je príprava slávnostnej vojenskej prehliadky pri príležitosti 75. výročia SNP.

Táto dôležitá úloha vyplynula z uznesenia vlády SR č. 140/2019 z 27. marca tohto roka, v ktorom vláda schválila program osláv 75. výročia SNP. S tým, že súčasťou osláv bude slávnostná vojenská prehliadka v Banskej Bystrici. Na základe uvedeného uznesenia sa rozbehol celý mechanizmus prípravy na zabezpečenie osláv a, samozrejme, aj vojenskej prehliadky. Verejnosť vie, že hlavným organizátorom osláv je Ministerstvo kultúry SR. Ministerstvo obrany je jedným zo spoluorganizátorov. Pravda, nezabezpečujeme len vojenskú prehliadku, ale aj ďalšie protokolárne aktivity a sprievodné akcie.

Koľko vojakov sa zúčastní na slávnostnom pochode?

Do pochodujúcej zostavy vojenských útvarov plánujeme nasadiť približne 1 500 profesionálnych vojakov z Ozbroyených síl SR, akadémie ozbrojených síl, Vojenskej polície, ale aj z Čestnej stráže prezidenta SR. Takmer každý vojenský útvar od stupňa prápor až po veliteľstvá síl bude na prehliadke reprezentovaný jedným pochodujúcim celkom. Budú to teda organické celky z jednotlivých útvarov a moderátor bude v priebehu vojenskej prehliadky predstavovať tieto útvary aj základnými informáciami o ich poslaní, výzbroji a velení.

Aká technika bude jeho súčasťou?

Vzhľadom na členenie a množstvá rôznych druhov a typov techniky, ako aj na obmedzenú kapacitu a priestorové možnosti prehliadky nemôžeme ukázať všetku techniku. Snažili sme sa teda vybrať takú, ktorá ukáže základné spôsobilosti OS SR, rozhodujúce pre splnenie nášho poslania, a zároveň predstaviť verejnosti aj proces modernizácie OS SR. Takže z pozemných síl budú predstavené hlavné druhy bojovej techniky pozemných síl na pásovom aj kolesovom podvozku, ako sú tank T-72M1, bojové vozidlá BVP-1, BVP-2, BVP-M, BPsVI, raketomet MODULAR, samohybná kanónová húfnica ZUZANA a ďalšia technika bojovej podpory a bojového zabezpečenia. Vzdušné sily sa predstavujú prostredníctvom preletu všetkých typov leteckej techniky vrátane novozavedených vrtuľníkov UH-60 a dopravných lietadiel Spartan, z ktorého budú vykonané aj výsadky príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia a Vzdušných

síl OS SR. Samozrejme, že budú predstavené aj spôsobilosti protiletadlových raketových systémov S-300PMU, 2K12 KUB a Igla. Predstaví sa aj bojová technika a spôsobilosti síl pre špeciálne operácie a tiež Vojenskej polície.

Slovenské národné povstanie patrí k základným historickým tradíciám našich ozbrojených síl a je nám ctou, že pri príležitosti 75. výročia jeho vypuknutia mu môžeme vzdať hold práve vojenskou prehliadkou.

A čo statické ukážky?

V rámci hlavnej časti osláv budú vystavené aj ťažiskové druhy pozemnej techniky, k dispozícii bude stánok Personálneho úradu OS SR a podobne.

Aké zabezpečovacie jednotky budú prítomné?

Nasadenie takého množstva personálu a techniky si, pravdaže, vyžaduje kvalitnú podporu či už v oblasti logistickej podpory, zdravotníckeho zabezpečenia, spojovacích spôsobilostí atď. Títo vojaci budú nasadení tak v priestoroch záverečného sústredujú, ako aj v priestore samotnej vojenskej prehliadky a budú zabezpečovať bezproblémové nasadenie personálu, síl a prostriedkov a dôstojný priebeh osláv 75. výročia SNP.

Kde a kedy bude záverečné zladovanie?

Vzhľadom na to, že príprava prebieha v jednotlivých útvaroch na celom teritóriu SR, je nevyhnutné zladíť celok pochodujúcich jednotiek a defilujúcej techniky. Preto pripravujeme v mesiaci august záverečné sústredujú v Centre výcviku Lešť a na letisku taktického krídla Sliač. Generálny nácvik vykonáme krátko pred oslavami SNP priamo v Banskej Bystrici.

Ak sa ešte vrátíme späť, kedy sa začali nácviky?

V OS SR štandardne a priebežne, teda podľa spracovaných plánov na výcvikový rok, prebieha príprava jednotiek a útvarov OS SR. Tento proces zahŕňa všetky oblasti a formy prípravy, ktorej súčasťou je aj taktická, odborná či vševojisková príprava

vrátane poradovej prípravy. Samozrejme, v súvislosti s plánovanou vojenskou prehliadkou sme vykonali niekoľko opatrení, a to tak v poradovej príprave, ako aj v použití a príprave predurčenej techniky, aby naše predstavenie na verejnosti pred očami hlavných ústavných činiteľov, zahraničných hostí a priamych účastníkov SNP dopadlo čo najlepšie.

Môžete uviesť útvary, v ktorých išli nateraz nácviky veľmi dobre?

V pochodujúcich celkoch sa veľmi dobre zhostili svojich úloh v procese prípravy v 23. motorizovanom prápore Trebišov či v 11. mechanizovanom prápore Martin a dobré výsledky počas preskúšania dosiahlo napríklad aj vrtuľníkové krídlo v Prešove. Čo sa týka prístupu k príprave techniky a nácviku s technikou, dobré výsledky má protiletadlová raketová brigáda v Nitre, prápor logistiky Hlohovec, 5. pluk špeciálneho určenia, ale aj ďalšie útvary. Treba povedať, že naše jednotky a útvary vyvíjajú maximálne úsilie na to, aby prezentovali čo najzodpovednejšie tak svoje materské útvary, ako aj, a to predovšetkým, ozbrojené sily ako celok.

Výstroj bude nový či bežne používaný?

Na nácvik sa využíva bežný výstroj, ktorý má každý profesionálny vojak k dispozícii. Priebežne je počas výcvikového roka výstrojný materiál dopĺňaný do jednotlivých útvarov OS SR. Chcem však zdôrazniť, že obmena a dopĺňanie výstroja pre našich profesionálnych vojakov nie sú realizované iba na účel vojenskej prehliadky, ale súvisia predovšetkým so zlepšovaním materiálnej vybavenosti vojakov a tým so zvyšovaním operačnej pripravenosti útvarov OS SR.

Aké bude mať vojenská prehliadka posolstvo?

Aj my vojaci si pripomíname 75. výročie SNP, teda ozbrojeného povstania slovenského národa proti fašizmu a okupácii, na ktorom sa ťažiskovou mierou podieľali vojenské jednotky. Chceme zároveň verejnosti a ústavným činiteľom ukázať, že naše ozbrojené sily sú pripravené na obranu Slovenskej republiky v zmysle ústavy a zákonov – a že sme pripravení pomáhať našim občanom v krízových situáciách sedem dní v týždni a dvadsaťštyri hodín denne. Je to o našom odhodlaní, schopnostiach aj hrdosti. V našom pochode bude verejnosť nepochybne cítiť hlbokú úctu všetkým účastníkom SNP – tým, ktorí padli v boji, ktorí zomreli neskôr, ako aj tým, ktorí budú stáť na tribúne. Slovenské národné povstanie patrí k základným historickým tradíciám našich ozbrojených síl a je nám ctou, že pri príležitosti 75. výročia jeho vypuknutia mu môžeme vzdať hold práve vojenskou prehliadkou.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Hospodári v zelenom

Štátny podnik Vojenské lesy a majetky SR so sídlom v Pliešovciach vznikol po rozdelení Československa v roku 1993 pre potreby efektívneho a ekologického obhospodarovania lesnej a poľnohospodárskej pôdy vo vojenských výcvikových priestoroch Armády SR. Podnik hospodári na výmere 65 431 ha lesnej pôdy s ročnou ťažbou približne 300 000 m³. Štátny podnik tvoria generálne riaditeľstvo a tri závody v Malackách, Kežmarku a Kamenici nad Cirochou.

Na napĺňanie svojho poslania ako základnú strategickú prioritu rozvíja trvalo udržateľný spôsob hospodárenia. S pomocou moderných technológií sa usiluje dosahovať ekonomickú rentabilitu pri dodržaní podmienky zachovania a zvyšovania ochranných a celospoločenských funkcií lesných ekosystémov a ich ochrany proti škodlivým činiteľom. Zveľaďuje genofond lesných drevín a podporuje prirodzenú obnovu lesa. Dlhodobo dosahuje špičkové výsledky v chove a love poľovnej zveri.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie stáli pred podnikom nové výzvy, na ktoré manažment reagoval pružne všestranou ekonomizáciou firmy, čo bolo nevyhnutným predpokladom na jej zachovanie a ďalší rozvoj.

Generálny riaditeľ Vojenských lesov a majetkov SR (VLM), š. p., Ján Jurica, rodák zo Sabinova, mal od detstva vzťah k prírode. Preto jeho kroky viedli na strednú lesnícku školu do Prešova. Nastúpil k štátnym lesom a absolvoval základnú vojenskú službu v prieskumnom prápore v Chebe. Po návrate sa stal praktikantom lesnej správy, neskôr lesníkom. V septembri 1997 sa stal zamestnancom vo vojenských lesoch, kde pôsobí doteraz. Prešiel cez mnohé pracovné pozície. Od základných až po riadiace. A od augusta 2009 je generálnym riaditeľom.

Za všetkým sú ľudia

„Na mojej profesii je najkrajšie to, že má blízko k prírode. Za najdôležitejšie však považujem neustále úsilie zachovávať lesy, ktoré sme prevzali od našich predchodcov, a zveľaďovať ich i napriek klimatickým zmenám. Takmer každý rok na územiach v našej správe vznikne určitá kalamitná situácia, či už ide o veternú smršť, požiare, záplavy, ale aj taká, ktorej príčinou je premnoženie škodlivého hmyzu. Je pre nás veľkou výzvou riešiť ich následky,“ hovorí.

Za 22 rokov, čo pracuje vo vojenských lesoch, vníma ako ich najväčší potenciál odborne dobre pripravených a zodpovedných ľudí. „Mnohí svoje povolanie vnímajú ako poslanie, sú zanietení. Nie sú len zamestnaní, lesu venujú značnú časť svojho času,

Generálny riaditeľ Vojenských lesov a majetkov SR, š. p., Ján Jurica

často nad rámec toho, čo musia. Sú ochotní a tiež schopní riešiť všetky krízové situácie.“ Priznáva, že klimatické zmeny pociťujú výrazne. Musia sa s nimi vyrovnávať. Snažia sa na ne reagovať prírode blízkym spôsobom obhospodarovania lesa, zmenou ťažbových technológií s dôrazom na čo najnižšie poškodenie zostávajúceho lesného porastu, postupnou zmenou druhovej skladby drevín. Je to dlhý a náročný proces.

Iskričky pomáhajú

„V Malackách sídli jeden z našich odštepných závodov, ktorý zabezpečuje obhospodarovanie lesov vo vojenskom obvode Záhorie. V oblasti Záhorkej nížiny na viatych pieskoch však v posledných rokoch veľmi negatívne pôsobí sucho. Nedostatok zrážok a vysoké teploty spôsobujú rozsiahle vysychanie borovicových porastov, typických pre túto oblasť. Suchom oslabené stromy

Slovenské vojenské lesy

História vojenských lesov na území Slovenska je spojená ešte s armádou Rakúsko-Uhorska. Predchodcom dnešných Vojenských lesov a majetkov SR, š. p., boli tzv. vojenské lesné podniky, ktoré boli zo zákona zriadené vládny nariadením č. 76 z roku 1928. Predchádzala im právna norma, vládne nariadenie č. 206 z 25. septembra 1924, ktoré upravovalo hospodárenie v štátnych závodoch, ústavoch a zariadeniach. Na jeho základe vznikol Vojenský drevársky podnik Veľké Leváre.

Postupne došlo k rozširovaniu pôvodných a vzniku nových vojenských výcvikových priestorov. Na Slovensku to boli predovšetkým Malacky, Kamenica nad Cirochou a Oremov Laz (predchodca dnešnej Lešti). Po druhej svetovej vojne boli v rokoch 1946 – 1951 založené vojenské výcvikové priestory. Plocha výcvikových priestorov sa rozširovala a vznikali nové (napríklad Kežmarok-Záľubica).

Vojenským lesom v tomto období chýbala vhodná technika, materiál, odborne pripravený personál. K zlepšeniu nepriaznivej situácie došlo až v 60. a 70. rokoch. Vtedy sa vytvorila štruktúra jednotlivých súčastí vojenských lesov, ako ju poznáme dnes.

Vojenské lesy a majetky SR – štátny podnik Pliešovce (VLM SR) vznikli po rozdelení Československa (ČSFR) v roku 1993. V súčasnosti podnik hospodári na výmere viac ako 65-tisíc hektárov lesných pozemkov s ročnou ťažbou okolo 300-tisíc kubíkov, ale aj na poľnohospodárskych pozemkoch s výmerou 3 335 hektárov.

Členenie

Odštepný závod Kamenica nad Cirochou sa rozprestiera na ploche vyše 15-tisíc hektárov, na východe Slovenska v pohorí Vihorlat. Predchodca výcvikového priestoru vznikol v druhej polovici tridsiatych rokov, samotný vojenský výcvi-

sú oveľa náchylnejšie na poškodenie sekundárnymi škodlivými činiteľmi, ako je hmyz. Snažíme sa preto postupne obnovovať borovicové porasty, nahrádzať vyschnuté alebo poškodené borovice novými, mladými. Odstraňovanie napadnutých stromov a tiež dodržiavanie porastovej hygieny je nevyhnutnosťou na zabránenie šírenia podkôrneho hmyzu. Vysádzame mladé borovice, jednoročné sadeničky, ktoré sú paradoxne najodolnejšie. Voláme ich iskričky. Iba ony svojím koreňovým systémom dokážu dostať z pôdy vlahu, prispôbiť sa nepriaznivým podmienkam a prežiť. Schopnosť starších sadeníc adaptovať sa na nepriaznivé podmienky je nižšia. Povrch piesku v letnom období dosahuje aj 50 – 60 stupňov!“ vysvetľuje Ján Jurica.

Malacký odštepňý závod je blízko Bratislavy. Záhorie je pre Bratislavčanov hubárskym rajom, radi sem chodia. Riaditeľ VLM hovorí, že chcú, aby ľudia chodili do lesa. Len tak môžu lepšie pochopiť ich prácu. Mrzí ho, že vo verejnosti sú lesníci v poslednom období vnímaní negatívne ako tí, ktorí lesy len rúbu, devastujú a poľujú v nich. Verejnosť často nevníma prácu lesníkov pri obnove lesa, jeho pestovaní a ochrane. „Chceme, aby ľudia videli a vnímali aj túto časť našej práce. Ale keď chceme, aby do lesa chodili, musíme stále poukazovať na to, že aj pobyt v lese má pravidlá. Usilujeme sa vytvárať možnosti, aby do lesa mohli chodiť bezpečne. Vytvoríť im potrebný priestor na lesných cestách, kde

je aj pekné prostredie. Vybudovať altánky, sedenia, systém informačných tabúl. Takýmto budovaním infraštruktúry pre turistov zabezpečujeme, aby nešli do priestorov, kde je to z hľadiska výkonu vojenského výcviku, ich vlastnej bezpečnosti, ale aj z nášho lesoochranského nežiaduce.“

Ďalšou kategóriou sú hubári. Generálny riaditeľ Jurica konštatuje, že keď príde ich sezóna, je to pre VLM náročné. Snažia sa techniku a ľudí stiahnuť z „vychytených“ hubárskych lokalít, aby nedochádzalo k stretom. Veď pri vrcholiacej hubárskej sezóne je na Záhorí denne aj vyše tritisíc osobných áut.

Okrem lesných pozemkov nášho najvýznamnejšieho výcvikového priestoru Lešť spravuje a zabezpečuje ďalšia organizačná jednotka VLM Správa lesov Pliešovce aj množstvo satelitov, území s vojenskými zariadeniami mimo vojenských obvodov po celom území Slovenska. Medzi najvýznamnejšie patria Nováky, Trenčín-Kubrá, Zemianske Kostolany, Sklené. Práve v poslednej menovanej sú najkvalitnejšie smrekové porasty VLM. Ohrozujú ich však veterné a nadväzujúce lykožrútové kalamity. Na Lešti sa snažia vytvoriť ozbrojeným silám a cvičiacim zložkám čo najvhodnejší nerušený priestor na výcvik. Značnú časť svojej činnosti zameriavajú na obnovu a údržbu výcvikových zariadení podľa požiadaviek jednotlivých správcov území, vždy s ohľadom na uskutočňovaný výcvik. Na Lešti sú vhodné podmienky

kový priestor (VVP) potom v roku 1946. Najvyšší bod VVP je Vihorlat s výškou 1 075 metrov. Vihorlat predstavuje chránenú krajinnú oblasť, nachádzajúcu sa v pásme dubových a bukových teplomilných lesov. Medzi drevinami odštepňého závodu prevládajú listnaté dreviny (vyše 92 percent). Najmä buk, dub a hrab. Z ihličnatých drevín je to smrek a smrekovec.

V rámci závodu a VVP sú dve zvernice: zvernica diviačej zveri Jovsa a zvernica Kamienka, ktorá slúži na zachovanie a zveľadenie genofondu jeleňa karpatského. V závode sa ročne vyťaží okolo 80-tisíc kubíkov dreva, má vysoký podiel prirodzenej obnovy lesa. Jeho umelá obnova je približne 25 hektárov a na ploche 150 hektárov pracovníci závodu uskutočňujú ochranu mladých lesných porastov.

Odštepňý závod Kežmarok vznikol zároveň s VVP Javorina v roku 1951 v Levočských vrchoch. V súčasnosti má výmeru približne 17-tisíc hektárov, z toho je 1 400 hektárov

poľnohospodárskych pozemkov. Najvyšším bodom závodu je Čierna hora (1 289 metrov). Jeho najvyššie polohy predstavujú smrekové a na juhovýchode bukové lesy. Ale celkovo prevažujú ihličnaté dreviny (84,5 percenta). Najmä smrek (63 percent), z listnatých je to buk. V uplynulom období práve pracovníci tohto závodu museli riešiť následky veterných a hmyzích kalamít. Ročne zalesňujú priemerne 900 000 sadeníc a ochraňujú 600 hektárov mladých lesných porastov.

Odštepňý závod sa môže pochváliť kvalitnou populáciou jelenej zveri, okrem nej sa tu vyskytuje aj zver srnčia a diviacia. Levočské vrchy sa vyznačujú stabilnou a početnou populáciou vlka dravého. Poľovné hospodárenie sa uskutocňuje na celkovej ploche takmer 27-tisíc hektárov spoločného poľovného revíru Javorina (rozlohou je to najväčší poľovný revír v rámci VLM SR).

Odštepňý závod Malacký sa rozprestiera na západe Slovenska vo VVP Záhorie na ploche cca 24,5-tisíc hektárov.

pre listnaté porasty. Je dobré, že ich časť sa v poslednom období darí prirodzene omladzovať. VLM majú v tejto lokalite aj výrazne rozvinuté obhospodarovanie poľnohospodárskych pozemkov a s tým súvisiaci chov hovädzieho dobytku.

Následky smrekománie

V rámci odštepného závodu Kežmarok je od konca roka 2010 zrušený vojenský obvod Javorina. Od 1. januára 2011 majú VLM súhlas na správu tohto územia na základe uznesenia vlády SR. Práve v tejto oblasti boli veľmi zložité vlastnícke vzťahy. VLM boli určené ako povinná osoba pri usporadúvaní vlastníckych a vzápníť užívacích práv. Situácia sa postupne zlepšuje. „Podarilo sa nám nájsť spoločnú reč s väčšinou vlastníkov. Usilujeme sa ich presvedčiť našou prácou. Aby videli, že robíme svoju lesnícku prácu poctivo a nesnažíme sa lesy len vyrábať. V minulosti bolo mnoho problémov. Ľudia nám neraz zablokovali cestu, nechceli pustiť našich zamestnancov do lesa. Dochádzalo aj k fyzickým kontaktom. V lese treba množstvo vecí robiť odborné, v záujme zachovania zdravého lesa. Ide napríklad o obnovu lesa, výkon pestovných činností, výchovných alebo ochranných opatrení. To všetko sú činnosti, ktoré treba podľa druhu stromov vykonávať nepretržite desiatky rokov,“ hovorí riaditeľ.

Priznáva, že majú príjmy z predaja vyťaženého dreva. „Drevo je obnoviteľnou surovinou. Do popredia sa dostáva jeho preferencia aj pred produktmi z plastu. Je to náš výrobok, komodita, s ktorou obchodujeme, samozrejme, pri dodržiavaní zásad trvalo udržateľného hospodárenia, o čom svedčí aj to, že spĺňame podmienky certifikačných schém (napr. PEFC, FSC certifikované drevo). Ale treba odpočítať náklady na jeho vypestovanie od semenáčikov v lesných škôlkach cez náklady na pestovné činnosti, výchovu lesa, náklady na samotnú ťažbu, približovanie

dreva, manipuláciu sortimentov. Značná časť výnosu z predaja dreva ide práve do obnovy lesa. Na mnohé dnešné problémy nám zarobili už naši predkovia. Keď napríklad začala zhruba pred 400 – 500 rokmi kolonizácia Levočských vrchov, nastala v nej smrekománia. Bola spôsobená rozvojom baníctva na Spiši. V baniach bolo treba množstvo dreva na výstuže aj na spaľovanie. A smrek sa ukázal ako jedna z najrýchlejších rastúcich drevín. Navyše, jeho drevo je vhodné na opracovávanie. Je pomerne pevné a ľahké. Tak došlo v Levočských vrchoch k premene pôvodne bukovo-jedľovo-smrekových lesov s prímiesou cenných listnáčov (javor, jaseň, brest, lipa) na smrekové monokultúry. Tie sa stali veľmi málo odolnými voči pôsobeniu negatívnych činiteľov. Pri vetrových kalamiťach a nadväzujúcom napadnutí podkôrnymi škodcami nemali šancu odolať. Preto za posledných tridsať rokov došlo k výraznému úbytku starých, pôvodných materských smrekových porastov.“ Vojenský lesníci postupne vysádzajú buk, jedľu, javor, smrekovec, borovice. Usilujú sa tak zmeniť druhovú skladbu lesa, aby vedel lepšie čeliť vplyvu globálneho otepľovania, prírodným kalamiťam a vzápníť aj škodcom.

Odštepný závod Kamenica nad Cirochou je podľa riaditeľa perlou VLM. Vo vojenskom obvode Valaškovce sú kvalitné bukové porasty rastúce na sopečnom podlaží Vihorlatu. Lesníkom sa darí obnovovať les prirodzeným zmladením. Takto obnovujú zhruba 80 percent porastov po ťažbe. Nové lesné porasty sú veľmi stabilné. I keď aj v tejto oblasti už v poslednom období zaznamenali kalamiťné ťažby.

Boj so živlami

V roku 2018 vo VLM z celkovej ťažby drevnej hmoty bolo až 72 percent kalamiťnej ťažby. Riaditeľ VLM priznáva, že je to veľmi vysoké číslo. „Už sa vlastne nedá hospodáriť plánovite. Musí-

Vznikol v terajšej výmere v roku 1946. Pre toto územie sú charakteristické v rámci republiky najväčšie plochy pokryté piesočnými nánosmi. Väčšinu plochy predstavujú na rozdiel od ostatných odštepných závodov rovinaté, mierne zvlnené plochy. Listnaté lesy sú len v jeho východnej časti v pohorí Malé Karpaty. Z pohľadu zloženia drevín majú najväčšie zastúpenie ihličnaté dreviny (80,6 percenta), najmä borovica. Z listnatých je to v hornatejšej časti najmä buk a dub. Ročná ťažba predstavuje 110-tisíc kubíkov dreva, umelá obnova lesa priemerne ročne 230 hektárov a ochrana mladých lesných porastov je na ploche približne 860 hektárov.

Nachádzajú sa tu dva významné poľovné revíry: Záhorie a Turecký vrch (najmenší poľovný revír VLM SR). Darí sa predovšetkým danieli a muflonej zveri. Na ich chov boli vybudované dve zvernice: Hlboká mláka (je určená pre mufloniú zver), na chov jelenej zveri sa používa zvernica

Kopča. Tento odštepný závod sa intenzívne venuje aj chovu rýb.

Správa lesov Pliešovce so sídlom na Vidovom vrchu je ako organizačná zložka priamo podriadená generálnemu riaditeľstvu VLM SR a zabezpečuje hospodárenie v našom najvýznamnejšom výcvikovom priestore VVP Lešť, ako aj oblasti v okolí muničných a iných skladov na celom území Slovenska. Priestor v súčasnej podobe vznikol v roku 1951 a nadviazal na vojenské cvičisko Oremov Laz, ktoré využívala už pred druhou svetovou vojnou čs. armáda.

VVP sa rozprestiera na južnom úpätí pohoria Javorie a v priľahlej časti Krupinskej vrchoviny s najvyšším bodom Javorie (1 044 metrov). Disponuje vyše 9-tisíc hektármi lesnej pôdy a 1 100 hektármi poľnohospodárskych pozemkov. Ročne sa vyťaží 41,5-tisíc kubíkov drevnej hmoty, umelo obnovili 70 hektárov lesa a na ploche 500 hektárov zabezpečujú pracovníci ochranu mladých lesných porastov. Naj-

me reagovať na vzniknutú situáciu ako dôsledok klimatických zmien. Príkladom je Záhorie, kde je veľký deficit zrážok. Takmer 90 percent stromov tam spracúvame suchých.“

V Malackách pri suchom a teplom počasi pribúdajú požiare. Aby lesníci predchádzali ešte väčším škodám, v lesoch do dvadsiateho roku veku robia prerezávky a zabezpečujú odvoz zvyškov po ťažbe. Budujú protipožiarne pásy, cesty, kadiaľ sa v prípade potreby môžu pohybovať hasiči s technikou.

V Kežmarku sa zasa po kalamitných ťažbách podstatne znížila akumulácia kapacity lesa. V prípade silných zrážok dochádzalo k odplavovaniu pôdy a záplavám v údoliach, obciach pod Levočskými vrchmi. Preto VLM pristúpili k výstavbe protipovodňových poldrov. Ich efekt sa ukázal po roku 2015, keď ukončili prvú fázu výstavby. Odvtedy sa v oblasti nevyskytli žiadne záplavy.

„V súčasnosti je 48 percent územia spravovaného VLM v nejakom stupni ochrany. Je ich päť a piaty je najprísnejší. To je vlastne bezzásahová zóna. Prvý je stupeň, v ktorom hospodárime. Piaty stupeň máme v rôznych, väčšinou maloplošných

chránených územiach, napr. na Vihorlate a tiež v Malackách v borovicových lesoch. Keď som v roku 1997 nastupoval do VLM, chránené územia nezaberali takú výmeru. Zásadná zmena v tejto oblasti prišla po prijatí novely zákona o ochrane prírody a krajiny v roku 2002 a s tým súvisiacim masívnym budovaním sústavy Natura 2000. Spolupracujeme s ministerstvom životného prostredia a štátnou ochranou prírody. Postupne sa nám darí malými krokmi nachádzať spoločné prieniky. Je to však zložité,“ priznáva riaditeľ VLM.

Loví sa viac

V jednotlivých priestoroch vojenských lesov žije mnoho živočíšnych druhov. Úlohou vojenských lesníkov je pomôcť udržiavať rovnováhu v prírode. Keď dôjde k premnoženiu istého druhu zveri, je to pre celý ekosystém problém. Svoje urobili aj klimatické zmeny. V zimnom období, až na výnimky, nie sú také silné zimy s množstvom snehu a mrazmi, ktoré v minulosti selektovali najslabšie jedince zveri. Dnes prežíva aj raticová zver v slabšej kondícii, preto je premnožená. Potrebuje viac potravy, za obeť často padajú mladé lesné porasty, ktoré lesníci pestujú, aby sa z nich stal nový les.

„Teda logicky sa musí loviť viac, aby sa zabezpečila rovnováha, aby mohol rásť mladý les. Za posledných desať rokov má preto lov najmä netrofejovej zveri stúpajúci trend. Ale inak to nejde. Najviac sa loví premnožená jelenia zver v odštepných závodoch Kežmarok, Malacky a v rámci Správy lesov Pliešovce. Potom aj diviacia zver. Na Lešti a v Levočských vrchoch je obhospodarovanie zamerané na zver jeleniu, na Záhorí na zver danieliu. Na Lešti sa v posledných piatich rokoch vyskytuje mnoho medveďov. Rovnako ako jelene sem schádzajú z Poľany. Najmä mladé, ktoré staršie jedince vytlačili zo svojho revíru. Ale máme tu aj medve-

väčšie zastúpenie medzi drevinami majú listnaté (66 percent), najmä buk, hrab a dub. Z ihličnatých drevín je to v prevažnej miere smrek (najmä v oblasti Sklené).

Najväčším poľovným revírom je Javorie, kde sa darí chovu diviacej a jelenej zveri vo voľnej prírode. V rámci spomínaného revíru je aj zverník Podjavorie na chov muflonej a danielie zveri.

Ekológia

Vojenské lesy a majetky sa správajú čoraz ekologickejšie. V roku 2018 kúpili tri elektromobily Renault Zoe. Majú vlastnú sieť nabíjajúcich staníc. Stavili aj na fotovoltické elektrárne. Zdroj Pliešovce zabezpečuje sebestačnosť na 48,5 percenta a prináša ročnú úsporu 3 623 eur, Podolíneec zaisťuje sebestačnosť na takmer 40 percent a ročná úspora je 887 eur. Zdroje Obora 1 a 2 zaisťujú sebestačnosť blízku 20 percentám a prinášajú ročnú úsporu 2 568 a 2 436 eur.

Vojenské lesy a majetky začali využívať aj veternú energiu. Veterná elektrárňa, prevádzkové zariadenie Dvorce, je vlastne hybridný model fotovoltika – viator.

Už pred vyše desiatimi rokmi využívali Vojenské lesy a majetky na prácu s priestorovými údajmi najmodernejšiu verziu geografického informačného systému (GIS). Postupom času a s príchodom novej techniky však rástli aj nároky používateľov na samotný systém. Preto aktualizovali GIS na novú generáciu. Aj prostredníctvom autonómnych stĺpov s čítačkami RFID. V roku 2018 sa uskutočnila testovacia prevádzka stĺpov v lokalitách odštepného závodu Kežmarok. Od začiatku tohto roka sú v plnej prevádzke a integrované s portálom elektronickej evidencie dreva. To umožňuje sledovať pohyb všetkých automobilov, ktoré odvážajú vyťažенú drevnú hmotu.

Vojenská lesníci sa snažia ekologicky zvládnuť aj škodcov. Jedným z pripravovaných projektov je výskum v ob-

dice s mláďatami. Zatiaľ situácia s počtom medveďov na Lešti nie je kritická, no dochádza k čoraz častejším stretom s ľuďmi. O zopár rokov to môže znamenať problém. Lebo ide o náš najvyťaženejší vojenský výcvikový priestor. Keď sú v ňom stovky, ba vyše tisíce vojakov na výcviku, majú svoje poľné kuchyne. Tam sa nedá úplne zabezpečiť bezodpadovosť. Medvede to láka. Je to pre ne najľahší spôsob zabezpečenia potravy. A pre nás výzva do budúcnosti,“ sumarizuje Ján Jurica. Jeho ambíciou je, aby boli VLM moderným podnikom na špičkovej európskej úrovni.

Ochrana prírody

V rámci ochrany prírody VLM evidujú v odštepnom závode Malacky 12 území európskeho významu. Rozlohou najvýznamnejší z nich je Rudava s výmerou 1 958 ha. Nachádza sa na rozhraní prechodu pole a les, ktoré prirodzene vytvára alúvium rieky Rudava. Predmetom ochrany sú biotopy ako suché vresoviská v nížinách, prirodzene stojaté vody, nížinné a podhorské kosné lúky, ako aj lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy. Zo živočíchov sú hlavným predmetom ochrany bobor vodný, vydra riečna, boľeň dravý, čík európsky, hrúz vľadykov, fúzač veľký, roháč obyčajný a vážka jednoškrvná. Ďalšími významnými lokalitami sú Mešterova lúka s rozlohou 133 ha, Orlovské vršky s výmerou 207 ha a piatym stupňom ochrany.

V odštepnom závode Kežmarok, hospodáriacom v Levočských vrchoch v podhorí Vysokých Tatier, prevažujú ihličnaté porasty. Celé územie v správe VLM je súčasťou chráneného vtáčieho územia od roku 2013. Patrí do sústavy chránených území Natura 2000. Jeho celková rozloha je 45 597 ha a dominantnú časť tvorí bývalý vojenský výcvikový priestor Javorina. Vyskytuje sa tu viacero druhov vtákov európskeho významu a tiež sťahovavých druhov vtákov ako bocian čierny, čateľ trojprstý, chrapkáč poľný,

jariabok hôrny, kuvik kapcavý a ďalšie. Stabilná je prítomnosť populácie vlka dravého. Predmetom ochrany na území spravovanom OZ Kežmarok je aj zaujímavá flóra. Príkladom je výskyt vzácnej myrikovky nemeckej v povodí rieky Torysa.

Najvýchodnejší odštepny závod vojenských lesov Kamenica nad Cirochou spravuje lesy nachádzajúce sa na území vojenského obvodu Valaškovce v lesných komplexoch strednej a západnej časti Vihorlatských vrchov na sever od Zemplínskej šíravy a jazera Vinné. Na celkovej rozlohe 15 293 ha lesnej pôdy sú vyhlásené štyri národné prírodné rezervácie s výmerou 415 ha, štyri prírodné rezervácie s rozlohou 487 ha a dve prírodné pamiatky. V lokalitách sa uplatňuje 4. a 5. stupeň ochrany prírody. Plochou 5 539 ha sem zasahuje veľkoplošné chránené územie CHKO Vihorlat a na výmere 10 185 ha je vyhlásené Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy.

Vihorlat je typický lesné územie, ktoré si v priebehu celého holocénu zachovalo prirodzený charakter. Vihorlat leží na rozhraní panónskej a karpatskej kveteny. V nižších polohách na južnej strane pohoria sú zastúpené dubohrabiny. V týchto lesoch je veľmi dôležitý jarný aspekt s masovým výskytom bledule jarnej, menej korunky strakatej. Vo vyšších polohách prevládajú bučiny. Zaujímavé a cenné sú najmä hrebeňové a vrcholové porasty na vlastnom vrchole Vihorlatu, Kyjova a v lokalite Sninského kameňa. Vyskytuje sa tam ríbezľa alpská, tavoľník prostredný či plamienok alpský. Z bylín si zvláštnu pozornosť zasluhuje rozchodník ročný, nevädza horská, skopólia kranská, kostrava ovčia vihorlatská, vudsia skalná a iné. Významné a veľmi cenné je územie na severných svahoch pohoria, najmä rašeliniská Postávka, Hypkania a Ďurova mláka, taktiež prírodná rezervácia Jovsianska hrabina na južnej strane Vihorlatu s jedinečným výskytom bledule jarnej karpatskej ako jediným v rámci Slovenska.

lasti sterilizácie škodlivého hmyzu metódou Sterile Insect Technique (SIT). Patrí k jedným z najekologickejších, ale zároveň aj k jedným z najdrahších metód ochrany drevín. Vojenský lesníci využívajú aj mechanickú ochranu proti burine. Vyrábajú ju vo vlastnej réžii na báze buničiny, teda je plne ekologická, jej cena je asi 9 centov za kus.

Poldre

V rámci protipovodňových opatrení sa uskutočnila v uplynulých rokoch rozsiahla výstavba protipovodňových poldrov v rámci bývalého vojenského obvodu Javorina, v odštepnom závode Kežmarok.

Rezort obrany a VLM SR tak reagovali na rozsiahle povodne, ktorými boli napríklad v júni 2010 postihnuté obce a mestá ležiace na úpätí Levočských vrchov (obce: Ľubica, Ihľany, Kolačkov, mestá: Kežmarok, Podolíne, Stará Ľubovňa). Povodne však ohrozovali mnohé obce aj v iných

rokoch. No nielen to. Rozsiahle povodne poškodzovali predovšetkým lesný majetok štátu v správe VLM SR, š. p., ich infraštruktúru a ostatný nehnuteľný majetok. Preto sa rozhodli realizovať preventívne opatrenia na predchádzanie živelným pohromám tohto druhu.

V roku 2015 bolo vybudovaných jedenásť poldrov s celkovou zádržnou kapacitou 261 736 kubíkov prívalovej vody. Najväčší z vodozáchytných poldrov Ľubica má kapacitu 102-tisíc kubíkov (má aj najdlhšiu hrádzu 146 metrov), najvyššiu hrádzu (5 metrov) má Ruskinovský. V rámci výstavby poldrov boli vybudované aj prietoky na pohyb pstruhov, tzv. pstruháre. Od vybudovania poldrov, technických a biotechnických opatrení nedošlo v uvedenej oblasti Levočských vrchov k zničujúcim povodňam, ktoré by ohrozili majetok štátu či životy a majetok občanov.

Tému pripravili: Jozef Žiak, Hana Klobušická

Foto: VLM

Potrápil aj rýchlejších súperov

Na prvý pohľad vyzeral rovnako ako jeho predchodca MiG-15. V skutočnosti bol MiG-17 prakticky novým lietadlom, ktoré z „pätnástky“ iba vychádzalo. Malá a obratná stíhačka bola pomerne úspešná počas vojny vo Vietname, v československom letectve sa však z rôznych dôvodov príliš nepresadila.

Vývoj nového lietadla sa začal ešte počas zavádzania MiG-15 do výzbroje v roku 1949. Výsledkom bolo jedno z najlepších tesne podzvukových lietadiel, ktoré sa objavili pred príchodom skutočne nadzvukových strojov. Z MiG-15 si ponechal iba prednú časť trupu. Krídlo bolo prepracované úplne. Bolo tenšie a malo vyšší uhol nábehu. Na druhej strane malo pevnejšiu konštrukciu. Vďaka všetkým týmto vlastnostiam bolo vhodnejšie pre rýchlosti blížiacie sa Mach 1. Pri koreni malo krídlo šípovitost' 45 stupňov, pri konci sa zmenila na 42 stupňov. Krídlo malo tiež tri aerodynamické plôtky na rozdiel od dvoch na MiG-15.

Väčšiu šípovitost' mali aj chvostové plochy. Na zadnej spodnej časti trupu pribudla kýlová plocha, ktorá zlepšovala stabilitu. Celkovo bol MiG-17 asi o meter dlhší ako jeho predchodca. Prvé stroje mali rovnaký motor VK-1 ako MiG-15, ale po všetkých úpravách s ním dosahovali o 50 km/h vyššiu rýchlost'. Čo bolo dôležitejšie, predchodca nemohol z bezpečnostných dôvodov prekročiť rýchlost' Mach 0,92, no MiG-17 bol úplne ovládateľný aj pri vyšších rýchlostiach.

Výzbroj oboch stíhačiek bola rovnaká – dva kanóny kalibru 23 mm a jeden kalibru 37 mm na spoločnej lafete pod prednou spodnou časťou trupu. Na prvý pohľad sa líšila verzia MiG-17P určená pre operácie za každého počasia. Na tento účel niesla radar v aerodynamickom kryte v upravenom nasávacom otvore. Všetky tri kanóny boli v tomto prípade kalibru 23 mm, aby sa ušetrila hmotnosť.

Najrozšírenejšou verziou bol MiG-17F s motorom VK-1F. Písmeno za názvom verzie i motora znamenalo „forsirovaný“. Motor mal prídavné spaľovanie, čiže forsáž. To umožňovalo zvýšiť stúpanosť a tiež výrazne zlepšiť výkony pri vertikálnych manévroch. Z tejto verzie vychádzala aj radarová verzia PF. Výzbroj sa nezmenila až do verzie PFU, ktorá nemala žiadne kanóny, zato však mohla niesť štyri riadne strely vzduch-vzduch. Tá však bola vyrobená len v malom počte. Existovala aj prieskumná verzia R, ktorá niesla len dva kanóny kalibru 23 mm a kameru.

V našich službách

MiG-17 sa do služby v sovietskom letectve dostával od októbra 1952. V Československu sa v roku 1955 objavili dva kusy základ-

nej stíhacej verzie MiG-17F. Predpokladalo sa, že poslúžia ako základ pre chystanú sériovú výrobu pod označením S-104. Československé letectvo však používalo stovky MiG-15, a keď dostalo ponuku na nákup nadzvukových MiG-19, rozhodlo sa sedemnástky vynechať. Obe stíhačky tak slúžili ako osobné stroje pre vysokých veliteľov letectva. S jedným lietal generálporučík Jozef Vosáhlo, s druhým generálmajor Jozef Kúkel.

Ako prechodný typ prepadových stíhačiek do príchodu modernejších lietadiel kúpilo Československo 24 kusov MiG-17PF. Tie slúžili od roku 1956 až do roku 1968. Od roku 1960 lietal v stíha-

MiG-17F

Dĺžka: 11,26 m
Rozpätie: 9,63 m
Hmotnosť prázdneho lietadla: 3 919 kg
Max. vzletová hmotnosť: 6 069 kg
Motor: Klimov VK-1F
Ťah motora: 26,5 kN
Ťah s prídavným spaľovaním: 33,8 kN
Max. rýchlosť: 1 145 km/h (Mach 0,93)
Dolet: 2 020 km
Dostup: 16 600 m
Výzbroj: 2 x kanón 23 mm, 1 x kanón 37 mm

cích plukoch spoločne s MiG-19, neskôr aj s MiG-21. Z celkového počtu 26 lietadiel dodaných zo ZSSR boli dve zničené pri haváriách. Obe sa stali až v samom závere kariéry typu u nás a v oboch prípadoch piloti zahynuli.

Vojna vo Vietname

Omnoho väčšieho rozšírenia sa sedemástky dočkali v iných štátoch. Prvýkrát sa do boja dostali v roku 1956 počas suezskej krízy a potom sa zúčastnili aj na ďalších troch vojnách medzi Izraelom a arabskými štátmi. Od roku 1958 sa tiež na strane ČLR dostávali do potýčiek nad Taiwanskou úžinou.

Najvýznamnejšie bojové nasadenie však na MiG-17 čakalo vo Vietname. Svetové veľmoci v tom čase už prešli na nadzvukové stíhačky, USA dokonca úplne upustili od palubných kanónov a sústredili sa na

výzbroj riadenými strelami. Podzvukový MiG-17 bez rakiet sa však nad Vietnamom prevapujúco presadil. Keď sa dostal do tesnej blízkosti nepriateľských lietadiel, ťažil zo svojej obratnosti. Americkí stíhači ho zblízka nedokázali zamerať raketami a vietnamskí piloti MiG-17, naopak, pri každej príležitosti strieľali zo svojich kanónov. To donútilo Američanov vrátiť sa ku kanónovej výzbroji a začať špeciálny výcvik manévrového boja zblízka, známy program Top Gun.

MiG-17 sa postupne stal základným stíhacím typom severovietnamského letectva. To malo v roku 1965 iba 36 kusov týchto stíhačiek a rovnaký počet pilotov. Do roku 1968 však počet lietadiel MiG-17 stúpil na 180 a počet vycvičených pilotov na 72. Niektorí severovietnamskí piloti ho pre jeho obratnosť dokonca uprednostňovali pred nadzvukovým MiG-21. Začiatky pritom neboli veľmi oslňivé. K prvému vzdušnému boju došlo 3. apríla 1965, keď sa veľká skupina amerických lietadiel pokúsila zničiť most Thanh Hoa. Proti nim zasiahlo šesť MiG-ov, ktoré poškodili jeden F-8 Crusader. Hneď na druhý deň sa situácia zopakovala. Proti veľkému americkému útoku na most Thanh Hoa vzlietla štvorica MiG-17. Podarilo sa im zostreliť dva bombardovacie D-105, potom však proti nim zasiahli sprievodné stíhačky F-100 Super Sabre. Hoci Američanom ich velenie oficiálne pripísalo iba jeden pravdepodobný zásah, samotní

Vietnamci priznávajú, že stretnutie prežil iba jeden z ich pilotov, ostatní traja boli zostrelení a zabití.

Od roku 1965 do roku 1972 si piloti MiG-17 pripísali na konto 28 zostrelov amerických lietadiel. Traja z nich sa stali esami. Najúspešnejší Nguyen Van Bay dosiahol sedem zostrelov, jeho dvaja kolegovia po šesť.

Lietajú dodnes

Spolu používalo stroje MiG-17 takmer 40 krajín. Veľkého rozšírenia a aj licenčnej výroby sa dočkal v Číne a v Poľsku. Čínska verzia niesla označenie Shenyang J-5. U našich severných susedov sa vyrábal pod označením Lim-5. Z neho Poliaci vyvinuli vlastnú bojovú verziu Lim-6. Kým pôvodný MiG-17 mal len dvojicu závesníkov pre prídavné nádrže, poľský bojový Lim-6 mal ďalšie dva závesníky pre 780 kg bômb alebo neriadených rakiet. Vo finálnej verzii Lim-6bis mal tiež brzdiaci padák vo vretenovitom puzdre nad výtokovou tryskou.

Spolu vzniklo takmer 10 650 kusov všetkých verzií sedemástok. Dodnes ich má vo výzbroji niekoľko afrických krajín (Guinea, Mali, Madagaskar, Tanzánia, Sudán či Demokratická republika Kongo) a predpokladá sa, že stroje čínskej výroby stále lietajú aj v KĽDR. To robí z MiG-17 jednu z najdlhšie slúžiacich stíhačiek na svete.

Text: Miroslav Barič

Ked' národ povstal

Slovenské národné povstanie bolo vyvrcholením národnooslobodzovacieho boja na Slovensku počas druhej svetovej vojny, verejným odmietnutím ideí fašizmu a národného socializmu, významným vkladom do celosvetového ozbrojeného zápasu demokratických síl. Ponúkame vám stručný ilustrovaný prehľad najdôležitejších udalostí, ako sa odohrali pred sedemdesiatimi piatimi rokmi.

December 1943

Podpísaním Vianočnej dohody na tajnom stretnutí na Gajovej ulici v Bratislave vznikla Slovenská národná rada (SNR) ako spoločné politické vedenie protifašistickej opozície na území Slovenska.

23. marca 1944

Československý prezident Edvard Beneš z exilu v britskom Londýne poveril dočasným vedením vojenského odboja na Slovensku podplukovníka generálneho štábu Jána Goliana, dovtedajšieho náčelníka štábu Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici.

27. apríla 1944

Na rokovaní SNR s vojenskou delegáciou Jána Goliana vzniklo Vojenské ústredie SNR, zodpovedné za prípravu spolupráce s partizánskymi oddielmi a ich vyzbrojovanie.

20. júla 1944

V lesnej chate v katastri obce Čremošné v Žarnovickej doline sa konala schôdza ilegálnej SNR so zástupcami Vojenského ústredia SNR. Prerokovali sa na nej princípy a podmienky protifašistického ozbrojeného vystúpenia, posledné prípravy na Povstanie a potreba nadviazať spojenie s blížiacou sa Červenou armádou.

4. augusta 1944

Karol Šmidke a pplk. Mikuláš Ferjenčík odleteli do Moskvy ako delegácia SNR žiadajúca koordinovať povstalecké akcie s velením Červenej armády.

11. augusta 1944

Slovenská vláda vyhlásila na celom území štátu stanné právo.

20. augusta 1944

Vzbúрили sa Židia internovaní v tábore Nováky, o dva dni neskôr v Seredi a potom aj vo Vyhniach (dovedna asi 4 000 ľudí).

25. augusta 1944

Veliteľ Ján Golian vydal tajnú inštrukciu posádkam o ozbrojenom odpore v prípade prekročenia hraníc štátu nemeckými vojskami.

27. augusta 1944

Partizáni a vojaci majora Cyrila Kuchtu obsadili Ružomberok, zlikvidovali alebo zaistili nemeckých občanov, oslobodili politických väzňov, vyhlásili obnovenie ČSR a mobilizáciu. Obsadením mesta bola fakticky prerušená železničná trať v údolí Váhu, zastavili sa i práce v miestnej zbrojovke.

28. augusta 1944

1. partizánska brigáda M. R. Štefánika v spolupráci so železničiarimi a antifasistami z vojenskej posádky pri pokuse o odzbrojenie zastrelila v martinských kasárňach väčšinu členov skupiny nemeckých vojakov pod vedením plukovníka Otta, ktorá prichádzala z Rumunska.

29. augusta 1944

Nemecké vojská a policajno-bezpečnostné jednotky začali okolo 10. hodiny obsadzovať územie Slovenska. Oznámil to prostredníctvom rozhlasu minister obrany generál Ferdinand Čatloš.

Podplukovník generálneho štábu Ján Golian vydal posádkam slovenskej armády rozkaz, aby začali klásť ozbrojený odpor nemeckým okupačným silám. Rozkaz so šifrou o vystahovaní platil od 20. hodiny. Začiatok Povstania oznámil Slobodný slovenský vysielateľ v Banskej Bystrici.

30. augusta 1944

Plukovník Viliam Talský, zodpovedný za prípravu Povstania v dvoch kľúčových divíziách na východnom Slovensku, namiesto dohodnutého plánu odletel do Poľska a zanechal divízie v chaose bez velenia. Nemcom sa ich podarilo rýchlo odzbrojiť už na poludnie bez jediného výstrelu. K partizánom prešla alebo vlastné partizánske jednotky vytvorila necelá tretina z 30 000 najlepších mužov slovenskej armády, ktorí mali podporiť Červenú armádu v Karpatoch.

31. augusta 1944

V Banskej Bystrici vzniklo Veliteľstvo 1. československej armády na čele s plukovníkom Jánom Golianom.

1. septembra 1944

SNR prijala Deklaráciu, v ktorej vyhlásila obnovenie ČSR a prevzatie všetkej moci na Slovensku.

2. septembra 1944

V tiesňave pod hradom Strečno neďaleko Žiliny sa rozpútali najťažšie povstalecké boje.

Delostrelecký oddiel skupiny Jánošík pri Červenej Skale 17. 9. 1944 pred útokom na Besník, vpravo kpt. Kolesár

Vojenská hláska v priestore Banskej Bystrice

Foto: Dr. I. Székely

Banská Bystrica – pohľad na autokolónu v priestore VP

Foto: Dr. I. Székely

5. septembra 1944

Plénum SNR si zvolilo predsedníctvo. Tvorili ho: Karol Šmidke, Gustáv Husák, Daniel Ertl za KSS, Vavro Šrobár, Jozef Lettrich a Ján Ursíny za Demokratickú stranu.

Na povstaleckom území sa uskutočnila prvá mobilizácia do 1. čs. armády na Slovensku, jej stav dosiahol 47 000 osôb.

Na návrh spolupredsedu SNR Vavra Šrobára povýšili Jána Goliana do hodnosti brigádneho generála a stal sa členom SNR.

Prezident Jozef Tiso prijal demisiu vlády V. Tuku. Pod nátlakom Nemecka vymenoval novú vládu, ktorej predsedom sa stal Štefan Tiso.

7. septembra 1944

Veliteľom partizánskych oddielov sa stal Karol Šmidke.

8. septembra 1944

Červená armáda a 1. čs. armádny zbor v ZSSR začali útok na Duklianský priesmyk na slovensko-poľských hraniciach. Začala sa Karpatsko-duklianska (Východokarpatská) operácia vojsk Červenej armády a 1. československého armádneho zboru aj s cieľom pomôcť SNP.

10. septembra 1944

Začala sa reorganizácia povstaleckého vojska. Dve vojenské obranné oblasti boli zmenené na šesť taktických skupín.

Protipartizánska jednotka SS Jozef, zložená z českých a slovenských Nemcov a hlínokcov, sa začala formovať v Bratislave. Pôsobila na Morave a na Slovensku.

16. septembra 1944

Vznikol Hlavný štáb partizánskych oddielov na Slovensku.

Pracovňa gen. J. Goliana (druhý zľava) počas porady s dôstojníkmi, september 1944

Foto: Dr. I. Székely

17. septembra 1944

Po druhej mobilizácii 1. československá armáda na Slovensku okrem rôznych druhov armádnych jednotiek a útvarov vrátane leteckej skupiny disponovala 44 pešími prápormi, šiestimi delostreleckými oddielmi a 32 delostreleckými batériami.

Štyri americké lietadlá B-17 priviezli na letisko Tri Duby americkú styčnú vojenskú misiu.

26. septembra 1944

Nad povstaleckým územím bola vysadená aj britská styčná vojenská misia.

koniec septembra 1944

V Žiline sa začala formovať protipartizánska jednotka Edelweiss majora grófa Erwina Thun-Hohensteina. Veliteľom slovenského oddielu bol Ladislav Nižňanský.

3. októbra 1944

Po ťažkom boji s jednotkami 3. a 4. taktickej skupiny a partizánmi jednotka Schill obsadila Žiar nad Hronom, zaistila nezničené mosty cez Hron a rýchlo postupovala na Zvolen.

6. októbra 1944

Vojská 1. československého armádneho zboru a Červenej armády v priestore Duklianskeho priesmyku vstúpili na územie Slovenska.

7. októbra 1944

Divízny generál Rudolf Viest prevzal funkciu hlavného veliteľa povstaleckých vojsk. Vymenil dovtedajšieho veliteľa generála Jána Goliana, ktorý sa stal jeho zástupcom.

14. októbra 1944

Povstalci sa z bezpečnostných dôvodov rozhodli premiestniť zlatý poklad, uložený v trezoroch Slovenskej národnej banky v Banskej Bystrici, a letecky ho dopravili do Moskvy, aby sa nedostal do rúk nemeckých okupantov. Išlo o 157 kg zlata, 569 kg striebra a 133 kg iných vzácnych kovov.

Dňa 1. októbra 1944 sa v Detve konala jediná oficiálna prehliadka partizánov počas SNP

18. októbra 1944

Bombardovaním Banskej Bystrice, Lipovskej Osady a Brezna sa začal generálny útok nemeckých okupačných vojsk na pozície povstaleckého územia.

27. októbra 1944

Politickí, partizánski a vojenski predstavitelia Povstania sa presunuli z Banskej Bystrice do katastra obce Donovaly.

Nemecká armáda po dvojmesačných bojoch obsadila sídlo povstaleckého územia – Banskú Bystricu.

28. októbra 1944

Veliteľ 1. československej armády na Slovensku generál Rudolf Viest vydal na Donovaloch rozkaz o prechode armády na partizánsky spôsob boja. 1. československá armáda na Slovensku ako organizovaný vojenský celok zanikla.

30. októbra 1944

Generál Hermann Höfle za spoluúčasti predstaviteľov slovenskej vlády, ktorú už viedol Jozef Tiso, usporiadal v Banskej Bystrici vojenskú slávnosť. Jozef Tiso slúžil omšu, vyznamenal príslušníkov Zbraní-SS a verejne poďakoval Hitlerovi za potlačenie Povstania.

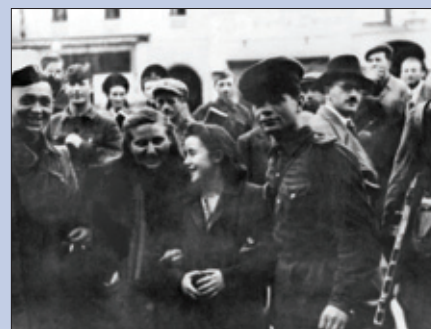
3. novembra 1944

V Pohronskom Bukovci zajali povstaleckých generálov Jána Goliana a Rudolfa Viesta, neskôr ich vypočúvali v Banskej Bystrici a Bratislave. Po vypočúvaniach nasledoval prevoz do Berlína, kde oboch generálov napriek platným medzinárodným dohodám o ochrane vojnových zajatcov odsúdil vojenský súd na trest smrti. Popravili ich údajne v roku 1945 v koncentračnom tábore Flossenbürg v Nemecku.

20. októbra 1993

Rozhodnutím Slovenskej národnej rady sa 29. august stal štátnym sviatkom Slovenskej republiky.

Foto: Múzeum SNP, Banská Bystrica

Povstaleckí vojaci zaplnili Hl. námestie (Námestie A. Hlinku) v Banskej Bystrici

Foto: Dr. I. Székely

Black Hawk hasil

Začiatkom júla vojaci opäť pomáhali s hasením požiaru. Tento raz v ťažko dostupnom teréne v katastri obce Bystrá pod Chopkom. Na hasenie bol po absolvovaní predpísaného výcviku po prvýkrát nasadený vrtuľník UH-60M Black Hawk. Aj týmto ozbrojené sily potvrdzujú, že nová moderná technika bude slúžiť na zabezpečenie úloh v prospech všetkých občanov Slovenskej republiky a vojaci sú tu pre nich nepretržite.

Foto: Ivan Kelement

Inšpektor vojenských hudieb

Vpriestoroch Vojenskej hudby OS SR na Dulovom námestí v Bratislave sa za účasti veliteľa Veliteľstva posádky Bratislava plukovníka Slavomíra Mildeho 1. júla uskutočnil slávnostný ceremoniál odovzdania a prevzatia funkcie veliteľa Vojenskej hudby OS SR. Doterajší veliteľ a dirigent Boris Hokina, ktorý bol ustanovený do funkcie inšpektor vojenských hudieb – hlavný dirigent v zapožičanej hodnosti major, odovzdal velenie a dirigentskú palicu novému veliteľovi vojenskej hudby Jozefovi Hepnerovi v zapožičanej hodnosti nadporučika.

O vyzbrojovaní vzdušných síl

V Centre výcviku Lešť sa pod záštitou generálneho riaditeľa sekcie modernizácie – národného riaditeľa pre vyzbrojovanie Ministerstva obrany SR plk. Vladimíra Kavického od 18. do 20. júna uskutočnilo pracovné rokovanie riadiaceho výboru skupiny pre vyzbrojovanie vzdušných síl krajín NATO NAFAG. Účastníci stretnutia definovali ciele a priority NAFAG na budúce obdobie so zameraním na vývoj a skúmanie techník rádioelektronického boja a techník rádioelektronických protipatrení vzdušných prostriedkov na prekonávanie protivzdušnej obrany protivníka. Slovensko sa stane plnohodnotným členom skupiny v roku 2020.

Bojová skupina EÚ krajín V4

Bojová skupina EÚ krajín V4 je od 1. júla opäť v pohotovosti. Slovenská republika deklarovala pre potreby jej nasadenia 229 príslušníkov Ozbrojených síl SR. V pohotovosti bude do 31. decembra 2019. Je určená na plnenie širokého spektra úloh v rámci medzinárodného krízového manažmentu vo vzdialenosti 6 000 km od Bruselu. Tvorí ju 2 250 príslušníkov ozbrojených síl zúčastnených štátov. Ich pripravenosť potvrdilo certifikačné cvičenie COMMON CHALLENGE, ktoré sa uskutočnilo v máji v Poľskej republike. Príslušníci OS SR a vojenskej policajti v bojovej skupine pôsobia vo veliteľských štruktúrach útvarov, v dopravnej rote, multifunkčnej čate RCHBO, čate na likvidáciu nevybuchnutej munície, výbušnín a nástrah, ako aj v tíme riadenia presunov a zároveň jednotlivo v ďalších zložkách bojovej skupiny.

Letci promovali

V košíckom Štátnom divadle sa uskutočnilo slávnostné vyradenie a promócie absolventov Leteckej fakulty Technickej univerzity Košice po ukončení 2. stupňa denného vysokoškolského štúdia. Prorektor pre vojenské veci Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika plk. Ľubomír Matta slávnostne pasoval do hodnosti poručík štyroch absolventov. Novovymenovaní porúčici boli po promóciách a vyradení vyslaní na pracoviská útvarov Vzdušných síl OS SR. V úspešnej spolupráci s Leteckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach bude Akadémia ozbrojených síl pokračovať aj v budúcich rokoch.

Motospojky pri pamätníku

Zástupcovia združenia Motospojky sa v rámci jazdy za padlých hrdinov zastavili 28. júna pri Pamätníku zmierenia na nádvorí Kutuzovových kasární v Bratislave, kde si spolu s predstaviteľmi velenia ozbrojených síl pripomenuli padlých kolegov ozbrojených a záchranných zložiek. Po skončení pietneho aktu prijal zástupcov motorkárov náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko a poďakoval im za príkladný rozvoj tradícií.

Seminár hlavných poddôstojníkov

Na pozvanie veliteľa spojeneckých síl v Európe a hlavného poddôstojníka operačného veliteľstva spojeneckých síl v Európe sa hlavný poddôstojník Ozbrojených síl Slovenskej republiky štábný nadrotmajster Vladimír Beluš zúčastnil na seminári hlavných poddôstojníkov NATO a ďalších prizvaných krajín ISES (International Senior Enlisted Seminar) v Európskom centre pre bezpečnostné štúdiá Georgea C. Marshalla v nemeckom Garmisch-Partenkirchene. Na seminári sa stretli hlavní poddôstojníci z viac ako štyroch desiatok krajín a prizvaní hlavní poddôstojníci veliteľstiev NATO a vojsk USA z celého sveta.

Dobrovoľníci po roku

Prvý júlový deň sa v priestoroch martinskej Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania začal výcvik ďalších príslušníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy. Na výcvik nastúpilo 44 dobrovoľníkov. Veliteľ rotý DVP kapitán Dušan Ertl a jeho zástupca nadporučík Rastislav Rusnák doplnili, že medzi nimi je i šesť žien. Najmladší „dévěpěčkar“ Branislav ešte nemá 19 rokov a najstaršia Jana prekročila 43. Dobrovoľníci sú z rôznych oblastí Slovenska a s rôznym vzdelaním. „Čaká ich jedenásť týždňov prípravy. Skladá sa zo siedmich týždňov základného vojenského výcviku a štyroch týždňov odborného výcviku. Počas nich dobrovoľníci nadobudnú základné zručnosti profesionálneho vojaka v taktike, streleckej, telesnej, poradovej, ženijnej, zdravotníckej, topografickej, psychologickej, logistickej príprave, komunikačných a informačných systémoch, radiačnej, chemickej a biologickej ochrane, vojensko-etickej výchove a právnej výchove. Úspešní absolventi zložia 13. septembra slávnostnú vojenskú prisahu,“ spresnil kapitán Ertl. (jož)

Cvičenie Central Hawk 2019

V taktickom krídle Sliač sa 8. – 20. júla uskutočnilo spoločné cvičenie príslušníkov krídla a 100. letky britského Kráľovského letectva RAF pod názvom Central Hawk 2019. Zameralo sa na výcvik pilotov taktického letectva v manévrovom vzdušnom boji v rámci spoločnej letovej činnosti. Na dni VIP sa 11. júla zúčastnili pridelenec obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v SR plukovník David Catmura, príslušníci 100. letky RAF pod velením plukovníka Dustina Hudsona, zástupca veliteľa Vzdušných síl OS SR brigádny generál Róbert Kleštinec a zástupca veliteľa taktického krídla podplukovník Marián Bukovský. Súčasťou programu bola aj návšteva leteckého simulátora MiG-29 a prehliadka leteckej techniky MiG-29, L-39 a BAE Hawk.

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ PREHLIADKY

FotoAtak 2019
Kategórie: 1. OS SR fotoobjektívom
2. Vojenská história
3. Voľná tvorba

Galéria MTL 2019
Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok - 16. október 2019
www.personal.mil.sk www.osveta.mil.sk

Promócie na AOS

Slávnostnými promóciami 12. júla ukončilo bakalárske štúdium na Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši 72 kadetov. Všetci budú ďalej pokračovať vo vysokoškolskom štúdiu druhého stupňa, ktoré ukončia vyraďením a ustanovením do funkcie. Štátnou záverečnou skúškou skončili vysokoškolské štúdium prvého stupňa v študijných programoch bezpečnosť a obrana štátu, elektrické zbraňové systémy, vojenské spojovacie a informačné systémy a zbraňové systémy, zbrane a ich časti. Na výkon dôstojníckej funkcie sa vyžaduje vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, preto budú všetci absolventi pokračovať v inžinierskom alebo magisterskom štúdiu. Šesťdesiatdeväť z nich ostane v akadémii, traja budú pokračovať denným inžinierskym štúdiom na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Z toho jedna študentka v študijnom programe riadenie leteckej dopravy, čo ju predurčí na funkciu pilota vrtuľníka, a dvaja študenti v študijnom programe prevádzka lietadiel, ktorý ukončia ako odborníci inžinierskej leteckej služby.

Kemp trebišovských vlčkov

V priestoroch 21. mechanizovaného práporu Trebišov sa 8. – 12. júla uskutočnil tretí Kemp trebišovských vlčkov, určený deťom profesionálnych vojakov a zamestnancov 21. mechanizovaného práporu, 23. motorizovaného práporu a tankového práporu, ktoré sa nachádzajú v trebišovských kasárňach.

Deti mohli vidieť, kde pracujú ich rodičia a vyskúšať si, aké je povolanie profesionálneho vojaka. Každé ráno sa začínalo rozcvičkou. Ostatný čas mali deti vyplnený okrem hier aj vzdelávaním. Pri hľadaní pokladu sa napríklad naučili pracovať s mapou a búzou, tak aby sa dopracovali do cieľa, kde na nich čakal sladký poklad. Popasovali sa s prekážkovou dráhou, videli a vyskúšali si „weapon handling“ so skutočnou zbraňou, pochodovanie a naozajstný vojenský nástup, kde sa im prihovril veliteľ 21. mechanizovaného práporu podplukovník Róbert Plávka.

Bojovať pravdou

„Takto zasadiš zásobník, takto guľomet odistíš – a kohútik už hádam potiahnuť vieš,“ rázne umlčal môj partizánsky veliteľ počas nemeckého útoku moju neistú poznámku o tom, že guľomet som ešte nikdy neobsluhoval,“ spomína účastník Slovenského národného povstania Karol Kuna.

Pochádzal z Bobrovca na Liptove a v roku 1944 mal len 16 rokov. Tu však treba povedať, že Karol Kuna dokázal zabojovať už pred druhou svetovou vojnou. Po vzniku vtedajšej Slovenskej republiky a po zákaze všetkých politických strán roznášal od roku 1939 ako malý škôľák ilegálnu tlač. Pravdaže, jediná povolená Hlinkova slovenská ľudová strana fungovať mohla, ale Karolov otec mal celkom inú krvnú skupinu, ako bola tá ľudácka. „Otec mi vždy povedal, aby som odovzdal batôžtek tomu alebo inému ujovi. Veril mi, že sa nejakou hlúpu náhodou neprehradím. Okrem ľavicových novín som rodným, ktorých živitelia boli vo väzení či v ilegality, roznášal aj po troche potravín. Nikto nemal veľa, my tobôž nie. No solidarita medzi ľavicovo orientovanými odbojármi na Liptove, pokiaľ sa dalo, celkom fungovala.“

Soviety, Česi, Židia

Otec Karola Kunu sa volal Peter a bol murár. Chodieval si privyrábať do baní v maďarskom Šalgotárjáne či do Francúzska.

„Počas veľkej hospodárskej krízy však nemal robotu a náš dom skončil v exekúcii. Ostali sme na ulici, brat mi zomrel, ochoreli aj obaja rodičia. Napokon sme sa z toho dostali a otec postavil domček konča Bobrovca,“ spomína pán Kuna. Mimochodom, aj jeho dali rodičia najskôr do učenia za murára, pričom v roku 1969 sa stal námestníkom slovenského ministra stavebníctva. No to bolo neskôr. Teraz si spomína na utečencov v ich ešte nedokončenom bobroveckom dome: „Prvého utečenca, kapitána Červenej armády, ktorý ušiel z nemeckého koncentračného tábora, sme prichýlili už v roku 1942. O rok neskôr ich bolo viac. Otec mal ilegálneho spolupracovníka v Kvačanoch a on mu posúval Sovietov, ktorým sa podarilo ujsť z koncentrákov ležiacich na území Poľska.“ Doma im pomáhala najmä Karolova mama Anna. Dala utečencom najesť, zohnala nejaké oblečenie, pomohla im odšívaviť sa a zotaviť. Pre chudobnú rodinu to bolo viac ako náročné. Pomohlo pár spriaznených rodín. Dvom Ukrajincom, obaja boli z Poltavy,

otec dokonca zohnal falošné dokumenty na pobyt. Jeden sa volal Grigorij Mamontov. Pán Kuna spomína: „Na jeseň 1943 ich napokon zatkli a poslali do pracovného tábora na Orave stavať priehradu. O pár dní boli u nás opäť. No len na dva dni, lebo by ich našli. Vybrali sa na východ oproti frontu. Tam ich chytili spišskí Nemci, odovzdali polícii, no Grigorij opäť ušiel. Skrýval sa v Bratislave. Po pár týždňoch bol znova u nás, viac mŕtvy ako živý.“ Keď Karol Kuna opisuje jeho príbeh, s dojatím hovorí, ako na smrť chorý Ukrajinec upokojoval jeho mamu: „Mamuška, nebojíte sa, ja nepogybnu u vas...“ začal a dodal, že ak by zomieral, tak sa z domu odpľazí ku krížu a lipe pred chalupou a zomrie tam, aby s ním Kunovci nemali problém. Tí ho však vyliečili. Napokon padol v bojoch pri Martine. Alebo keď poľovníci našli v lese dvoch premrznutých otrhaných Čechov, ktorí utekali z totálneho nasadenia v Nemecku, potajme ich došikovali ku Kunovcom. „Či ma zavrú za desiatich Rusov, alebo za dvoch Čechov, to už je jedno,“ po-

vedal vtedy Peter Kuna. Jaroslav Grosman a Jan Horáček z obce Roztoky v severných Čechách sa vďaka ich pomoci napokon dostali k poľským partizánom a potom do 1. čs. armádneho zboru. Mimochodom, mladý Karol Kuna prevádzal utečencov po poľných cestách tak, ako keby spolu išli kosiť, ale naspäť už niesol Karol na pleciach hrable a kosu sám. Od leta 1944 pritom Kunovci pomáhali aj Židom. Postupne sa u nich skrývali štyri rodiny, ktoré obišli transporty do koncentrákov v roku 1942 vďaka výnimkám, ale Slovenský štát začal byť pre nich znova extrémne nebezpečný. Boli to Singerovci, Deutschovci, Weisovci a Amsterovci. Pomohli im vybudovať úkryty vysoko v horách a Kunovci im spolu s ďalšími pomáhali prežiť až do konca vojny.

„Snažte sa, aby pravda vyhrala nad hlúpym spochybňovaním.“

Dve pištole a 70 pušiek

Aj na jednom z najbizarnejších povstaleckých prepádov majú podiel Kunovci. Ešte predtým boli ich ďalšími neohlásenými hosťami kapitán Alexander Škrobotko, nadporučík Peter Andruščenko, nadporučík Ivan Seršeň či ďalší príslušníci Červenej armády Boris Furmanov, všetci utekajúci z koncentráku. Keď sa rozhodli ostať na Liptove a bojovať, vytvorili v Kvačianskej a Suche doline partizánsku skupinu na čele so slovenským veliteľom Igorom Kemkom. Karol Kuna pokračuje: „Bolo ich zo dvadsať, no nemali žiadne zbrane. Otec im na čiernom trhu zohnal dve pištole a revolver, čo bolo ako nič. Respektíve – nebolo. Kemkovci 8. augusta 1944 v noci napadli v Demänovskej doline pracovný oddiel slovenských vojakov. Mali len spomenuté dve pištole a revolver, ostatní partizáni v tej tme držali v rukách konáre či polená ako pušky alebo pištole. Keď vojakov znenazdajky hromadne zobudili, jeden spanikáril, vyskočil cez okno a začal utekať. Zastavil ho výstrel do nohy, začal jačať a vojaci v panike uverili, že sú naozaj obkľúčení dobre vyzbrojenou jednotkou. Nechali sa odzbrojiť. Zisk bol skvelý: 70 pušiek, stovky nábojov, 70 párov topánok a niekoľko stanov.“

Za slobodu

Karol Kuna sa hneď na začiatku SNP pripojil k partizánskej skupine Za slobodu Slovanov. Aj preto, že vedel dobre jazdiť na koni, ho velitelia využívali ako spojku. Staral sa tiež o zásobovanie a chodil do stráže. V polovici septembra 1944 sa opäť stretol s nadporučikom Petrom Andruščenkom, ktorého Kunovci skrývali

a ktorý bol v Povstaní politickým komisárom v jednotke Stalin-Jegorov, v oddiele Kirijev. Stal sa jeho pobočníkom. Iste, zažil aj neúspechy. Napríklad vtedy, keď ho npor. Andruščenko poveril, aby zmobilizoval dediny Vyšné a Nižné Matiašovce, Liptovskú Sielnicu a Bobrovník. Šestnásťročný chlapec mal síce po boku bubeníka, no bol bez uniformy a vyzbrojený len jednou pištoľou a granátom. Nikto ho nerešpektoval. No iba dovtedy, kým mu neprišli na pomoc povstalci z jeho partizánskej skupiny Za slobodu Slovanov. Tiež spomenul, ako sa mu spočiatku nedarilo s jednou správou určenou pre partizánsku jednotku na druhom brehu Váhu. Aj s koňom ho totiž začal unášať dravý prúd rieky. Keď narýchlo vymenil koňa za bicykel, tak sa mu podarilo prejsť vďaka falošným dokumentom cez most na bicykli rovno pomedzi nemecké stráže. No mal za sebou nepomerne viac úspešných priezvedných úloh. „Často som chodieval na rozvedku s nadporučikom Seršeňom. Ivan spravidla ostal na kraji lesa a do dediny či mesta som už vyrázil sám.“

Karol Kuna hovorí o hrdinoch, ale spomenie aj sovietskeho „tiežpartizána“, ktorý neoprávnene vymáhal od miestnych peniaze, pričom jedným dychom dodáva, ako ho s npor. Andruščenkom vylákali do pasce a zaistili. Rozpráva o ústupových bojoch aj ťažkej situácii na Donovaloch po potlačení Povstania. Spomína, ako sa mu dva razy podarilo len o chl p ujsť Nemcom, ako preležal noc pod malým vodopádom, aby ho nenašli nepriateľské stráže so psami. No napokon ho počas rozvedky Nemci zaistili v Liptovských Kľačanoch. „Stále som im tvrdil, že som v Kľačanoch na návšteve u svojho ujčeka, ktorý ma poslal do hory skontrolovať drevo, čo mal nachystané na zimu.“ Keď predviedli ujčeka

Členská legitimácia Zväzu slovenských partizánov z roku 1946

ka, on na Karolove tvrdenie prikývol, ale neverili mu. Napokon ho však prepustil nemecký nadporučík, ktorý vedel aj po slovensky. Asi sa v ňom pohlo svedomie. „Zmizni a ak ťa ešte raz chytíme v lese, tak z teba navaríme guláš,“ povedal mu – a zrejme mu tak zachránil život. A keď sa o pár chvíľ Karol opäť stretol s ujčekom, ten mu skôr, ako ho vyobľúbil, zavesil najprv poriadne zaucho. To za problémy a strach, ktorý mu spôsobil.

Bojovník Karol sa dostal domov do Bobrovca, aby sa vzápätí pridal v Bobrovčeku k partizánskej skupine Sokol. Opäť mal na starosti hlavne rozvedku a zásobovanie. Tiež prispel k prežitiu židovských rodín, ktoré jeho otec ukryl v lesnom bunkri. A tak to bolo až do februára 1945, keď sa Židia dostali za frontovú líniu. „Karol Kuna nás niekoľkokrát vyhľadal v horách v úkryte, kde nám doniesol potraviny a ďalšie potrebné veci, čo bolo spojené s veľkým nebezpečenstvom,“ napísal o. i. v mene ôsmich zachránených Židov v marci 1979 Ján Singer.

Snažte sa, prosím

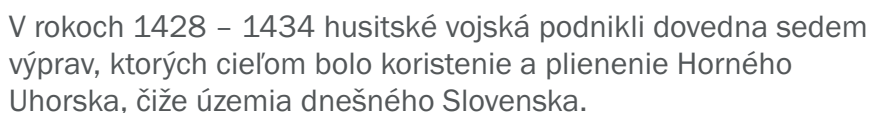
Karol Kuna mal len 16 rokov, keď sa nebál v Slovenskom národnom povstaní bojovať proti fašizmu, ktorý z duše nenávidel. Dnes je členom predsedníctva Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a predsedom odbojovej skupiny partizánov doma aj v zahraničí. Stále je to hrdý a mocný chlap, chodí bez paličky a za volantom svojho auta zvládne z Bratislavy cestu domov do Liptova v pohode pod tri hodiny. No povie aj to, čo ho trápi: „Veľmi ťažko znášam hlúpe vyváždzanie niektorých politikov, no nielen oni patria k tým, ktorí spochybňujú výsledky vojny, Norimberský proces, holokaust Židov, hubenie Slovanov. Čím sa s nimi dá bojovať? Len pravdou! Tá musí byť súčasťou výchovy, lebo tí hlupáci by chceli, aby bolo takých pomýlených, ako sú oni, stále viac. Snažím sa o to aj ja, chodím medzi školákov, diskutujem. Snažte sa o to aj vy, prosím.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement a archív K. K.

Dnes 91-ročný Karol Kuna so svojou fotografiou z partizánskych čias

Husitské vpády do Uhorska (1428 – 1434)

Úspěšný prológ

Kráľ Žigmund sa po tejto skúsenosti pokúsil s husitmi vyjednávať, no rokovania, ktoré sa uskutočnili od 28. marca do 9. apríla 1429 v Bratislave s delegáciou vedenou Prokopom Holým, sa pre obojstrannú neústupčivosť skončili bezvýsledne.

Osobitosťou druhého vpádu husitov do Uhorska na jar 1430 bola skutočnosť, že prvá bitka medzi husitským vojskom a moravsko-uhorskými oddielmi na čele so Stiborom zo Stiboríc a s ruským kniežaťom Fridrichom sa odohrala ešte na Morave. Hoci v tejto bitke padlo asi 150 husitských bojovníkov, postup husitov to neohrozilo, takže v apríli 1430 prenikli až k Trnave, pri ktorej sa odohrala viacnásobná bitka.

Trojnásobná bitka

Proti uhorskému vojsku stálo údajne až 10 000 husitov – sirotkovia, novomestskí Pražania a táboriti s veliteľmi Velkom Koudelníkom, Janom Zmrzlíkom a Filipom z Padařova. Vojská sa stretli v troch bitkách 23., 25. a 28. apríla v priestoroch pri rybníkoch medzi dedinkami Modranka a Vlčkovce.

Hlavné bojové stretnutie uhorského a husitského vojska sa uskutočnilo 28. apríla 1430. Uhorskému vojsku sa po sústredenom nápoře podarilo prelomiť husitskú vozovú hradbu. Zásľuhu na tom mal jeden z veliteľov uhorského vojska, knieža Fridrich, ktorý ako bývalý husitský spojenc ovládal ich taktiku a spôsob obrany.

Útok uhorských bojovníkov však napokon stroskotal, lebo začali rabovať tábor, z ktorého ich husiti zakrátko vytlačili. Uhorské vojsko v rozhodujúcom momente oslabil aj útek oddielu na čele s Jánom z Marótu. Husiti na trnavskom bojisku stratili údaje viac než 2 000 mužov, padol aj sýrsky hajtman Velek Koudelník. Stra-

Husiti v boji proti križiakom vo Viedenskom kódexu spred polovice 15. storočia

ty uhorského vojska boli vraj trojnásobné, teda približne 6 000 bojovníkov.

Po bitke pri Trnave sa husiti pre značné straty na životoch a oslabenie jazdeckých jednotiek sťahovali na Moravu. Keďže návrat im sťažovali viaceré dobiedzajúce uhorské jednotky, rozdelili sa. Menšia časť ustupovala na sever cez Biele Karpaty najkratšou cestou k Uhorskému Brodu, všetci ostatní tiahli po starej Českej ceste popri Skalici, kde zanechali uhorských zajatcov, a ďalej postupovali na Uherský Brod. Tam sa obidve časti husitov spojili.

Smery útokov a návratov

Tretia husitská výprava na jar 1431 smerovala z Malopoľska na Spiš do údolia Dunajca, kde vyplienili Lechnický (Červený) kláštor kartuziánov a odviekli priora s niekoľkými rehoľníkmi do poľských Glivic. Výprava mala teda skôr charakter pohraničného incidentu.

Ešte v septembri 1431 sa uskutočnila štvrtá husitská výprava. Husiti postupovali na Slovensko vo dvoch prúdoch zo západu popri Trenčíne a zo severu cez Kysuce. Spojili sa pri Žiline, odkiaľ prenikli do Liptovskej, Turčianskej a Nitrianskej stolice, kde zanechali stále posádky.

Vojsko táboritov, vedených Prokopom Holým, sa koncom októbra 1431 bez ťažkostí stiahlo s bohatou korisťou od Nitry cez Hlohovec a Nové Mesto nad Váhom späť na Moravu. Sirotkovia, ktorí po dobytí Nitry ešte plienili južné Slovensko, boli pri návrate neprestajne napádaní uhorským vojskom. Pri prechode Váhu neďaleko Ilavy v novembri 1431 utrpeli v boji citeľné straty, takže z pôvodných sedemtisíc bojovníkov sa na Moravu vrátilo len okolo dvetisíc, z 300 bojových vozov im zostalo sotva 50. Tento neúspech spôsobil naštartenie vzťahov medzi táboritmi a sirotkami, ktoré sa zlepšili až krátko pred bitkou pri Lipanoch roku 1434.

Úspešná lešť

V rámci piatej výpravy, ktorá sa začala v júni 1432, husiti obsadili Skalicu, vzápätí aj Trnavu, ktorej spôsob dobytia si zasluhuje pozornosť. V meste sa okolo 24. júna 1432 konal Svätajánsky jarmok. Husiti využili jarmočný ruch a malá skupina v prestrojení za kupcov vošla cez deň do mesta. V noci premohla stráž a otvorila dve mestské brány, takže husitské vojsko, dovtedy vyčkávajúce v okolí, obsadilo mesto vlastne bez boja. Husiti z trnavskej i zo skalickej posádky sústavne ohrozovali a znepokojovali celé západné Slovensko. Vyberanie tzv. holdovacích poplatkov sa stalo významným príjmom husitských bojovníkov.

Súčasťou plánovanej husitskej výpravy na jeseň 1432 malo byť obsadenie Bratislavy, kde sa koncom novembra tajne sústredilo 100 husitských sprisahancov na čele s moravským šľachticom Petrom Kutejom (Kudejom), ktorý predtým istý čas slúžil ako žoldnier v Žigmundovom vojsku. Spri-

sahanie bolo včas odhalené a po zastavení postupujúcich táboritov v Rakúsku plánovaná výprava stroskotala. Husiti sa však koncom novembra 1432 zmocnili hradu Lednica na Považí, čím vzrástol počet ich stálych posádok na Slovensku.

Cez Spiš do Liptova a Turca

Predposledná, šiesta husitská výprava koncom apríla 1433 smerovala na Spiš. Táboriti pod velením Jana Pardusa z Hrádku a Fridricha zo Strážnice v počte 700 jazdcov, asi 7 000 – 8 000 pešiakov a 300 bojových vozov vyplienili západný Spiš až po Spišskú Novú Ves, kláštor cisterciánov v Spišskom Štiavniku a kartuziánsky kláštor na Skale útočišťa.

Náhlym útokom sa husitom podarilo zmocniť aj Kežmarku. Dobytie tohto mesta je ojedinelým svedectvom priamej do-

sitský veliteľ vyrazil z Moravy na výber holdovacích poplatkov do Uhorska. Následne obsadil Žilinu i Ružomberok a cez Liptov prenikol na Spiš.

Záverečná bilancia

Všetky husitské výpravy do Uhorska mali korisťnícky charakter. Z vojensko-strategického hľadiska išlo pritom o všestranné účinné paralyzovanie nástupného priestoru potenciálneho protivníka. K tomu po roku 1431 výdatne prispievali aj stále husitské posádky v obsadených mestách a hradoch na Slovensku. Tie vedeli v zárodku eliminovať nielen odpor miestneho obyvateľstva, ale vo veľkej miere aj nástup a bojaschopnosť uhorského vojska.

Sieť husitských posádok v Uhorsku sa vyznačovala dômyselnosťou. Do Skalice sa husiti poľahky presunuli z Uhorského Bro-

Slepý Jan Žižka na čele husitského vojska na iluminácii v česky písanom Jenském kódexe z konca 15. storočia

bývacej akcie husitských vojsk v Uhorsku, lebo vo väčšine prípadov sa opevnených miest či hradov zmocnili ľstou alebo vinou zrady miestnych.

O necelý týždeň husiti z Kežmarku odťahli do Liptova a Turca. Okolo 23. mája v Kremnici vykradli a vypálili mincovňu, ležiacu mimo hradieb mesta. Odtiaľ pokračovali na Považie a cez Vlársky priesmyk sa do 11. júna vrátili do Čiech. Uhorské vojská ani za tohto vpádu nedokázali klásť husitom vážnejší odpor. Menšie husitské posádky sa usadili na niektorých hradoch aj v niekoľkých mestách.

Posledná, siedma výprava v marci 1434 bola dielom kniežaťa Fridricha, ktorý zase zmenil bojujúcu stranu. Tentoraz ako hu-

du, cesta zo Skalice do Trnavy sa dala prekonať za jeden deň, podobne ako z Trnavy do Topoľčian. Lednica ležala takmer na hraniciach Moravy. Všetky posádky okrem Likavy teda mohli bez ťažkostí komunikovať s husitským zázemím na Morave.

Až po bitke pri Lipanoch (30. mája 1434) husiti postupne, neraz za vysoké výkupné, definitívne opustili svoje posádky na Slovensku. Jeden z posledných husitských hajtmanov veliteľ Trnavy Blažek z Borotína vydal mesto až koncom marca 1435, keď ho kráľ Žigmund odškodnil panstvom Veselí na Morave a hradom Bzenec.

Text: Doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Minister obrany SR Peter Gajdoš sa 22. júna v Centre výcviku Lešť stretol so študentmi stredných škôl, ktorí pod vedením profesionálnych vojakov absolvovali 48-hodinový vojenský výcvik Kemp 2019. „Študenti tu majú jedinečnú príležitosť vyskúšať si rôzne spôsobilosti našich profesionálnych vojakov v praxi a tiež získať zručnosti, ktoré im môžu v krízových situáciách a nehostinných podmienkach doslova až zachrániť život,“ povedal minister a pripomenul, že na Kempe sa podieľajú aj vojaci z regrutačných skupín, pripravení poskytnúť študentom všetky informácie o možnostiach vstupu do ozbrojených síl a dobrovoľnej vojenskej prípravy.

Účasť na Kempe bola odmenou pre víťazné stredoškolské tímy krajských kôl branných súbojov, ktoré organizoval rezort obrany. V rámci celého Slovenska súťažilo osem desiatok päťčlenných družstiev. Jeden z tímov Kempu tvorili členovia redakcie stredoškolského časopisu Štúroviny z Gymnázia Ľ. Štúra vo Zvolene, ktorí boli ocenení Personálnym úradom OS SR v rámci celoslovenskej novinárskej súťaže Štúrovo pero za to, že sa popri ostatných témach venujú aj armáde či vojenskej histórii. No a jeho členkou bola gymnazistka Andrea Mičudová, redaktorka Štúrovín, ktorá prináša autentický pohľad na tohtoročné kempovanie.

Čata, na môj povel!

Piatok 21. 6. 2019, 12:00 hod. – čas, keď sa 41 mladým ľuďom na chvíľu zmenil život. Víťazi krajských kôl branných súbojov a redakcia školského časopisu Štúroviny sa zúčastnili na víkendovom vojenskom výcviku pod názvom Kemp 2019.

Vo Zvolene nás všetkých čakal autobus, ktorý nás odviezol do nášho dočasného „domova“. Po polhodine cesty sme sa zoradili pred Centrom výcviku v Lešti, kde sa nás ujali vojaci. Visačky s našimi menami a farbami tímov, do ktorých sme boli rozdelení, nám pomohli vytvoriť nové spojenectvá a priateľstvá hneď od začiatku.

Sláva vlasti, vojaci!

Keďže sme prišli rovno na obed, prvý priestor, kam sme zavítali, bola jedáleň. Po výbornom obede sme sa presunuli do budovy, kde sme dostali výstroj. Ako odmena za dve hodiny v rade bol ťažký výstroj, ktorým nás ovešali a mohlo sa ísť. Keďže pršalo, povedali nám pár pokynov a mohli sme si plnú poľnú odniesť do našich provizórnych „izieb“ – stanov. Aby sme mohli niečo vykonať, museli sme byť poučení a pripravení po teoretickej stránke, o čo sa celé popoludnie starali inštruktori z radov vojakov. Po večeri sme sa museli naučiť základnú vec, dôležitú pre každého vojaka. Pochodovanie! Bolo to náročné, lebo pršalo, no všetci sme to zvládli. Najmä pre nás dievčatá bola náročná ešte jedna vec. Obmedzený čas v kúpeľni. No i to sme dokázali. Všetci.

Ďalším dňom bola sobota. Nie každý účastník vstával s radosťou o 6:00. No museli sme, aby sme všetko postihali. V tento deň bolo počasie akoby vymodlené. Už od rána svietilo slnko. Všetko ako stvorené na program, ktorý bol pre nás pripravený. Trochu

rozospatí sme sa učili pred raňajkami povely – vľavo bok, vpravo bok, čelom vzad... Tiež sme sa naučili vojenský pozdrav: „Sláva vlasti, vojaci! – Sláva!“

Čerešnička na torte

Po raňajkách sme sa premiestnili na cvičisko, kde sa nachádza prekážková dráha, na ktorej cvičia i zahraničné vojenské jednotky. Mala to byť pre nás generálka, lebo večer nás čakala súťaž v zdolávaní týchto prekážok. Nebolo to jednoduché. Vonku bolo 28 °C, no v blúze a maskáčoch bolo teplo dvojnásobné. Medzitým zdravotníčka mala plné ruky práce. Ošetrovala najmä odreté ruky a kolená. Ale bol aj šok a mdloby. I to bolo súčasťou tohto Kempu. Lenže nás nič neodradilo. Premiestnili sme sa na strelnicu, kde nás čakala prednáška a súťaž v streľbe z malokalibrovky. Až štyria chalani sa museli pobiť o víťazstvo v troch streleckých polohách, pretože nastrieľali rovnaký počet bodov. V ľahu, v kľaku a v stoj. Keď sme sa všetci vystrieľali a porozprávali sa s naším nadriadeným, ktorý na nás dával pozor, presunuli sme sa na obed. Potom nás čakalo malé prekvapenie v podobe hodinového oddychu. Každý z nás si ho vychutnal. Po našom stanovom tábo-re sa medzitým prechádzal aj reportér s kameramanom a fotografom a pýtali sa nás na naše pocity a dovtedajšie zážitky. A potom sa išlo súťažiť. Všetky tímy predviedli excelentné výkony na už spomínanej prekážkovej dráhe. Čerešničkou na torte bolo, že na

nás dohliadal a držal nám palce aj pán minister obrany Peter Gajdoš. Atmosféra bola úžasná...

Ste tím, pomáhajte si!

Nedeľa mala byť našim posledným dňom, preto sme si poniektorí mysleli, že bude oddychová. Omyl! Keď hodiny ukazovali 4:27, celým táborom sa začala ozývať streľba, buchot dymovnic a krik rotmajstrov. „Poplach, poplach, bežím! Beriem poľnú, prilbu, masku a utekám!“ Ako nám bolo povedané, našli nás „nepriatelia“ a našou úlohou bolo dostať sa do bezpečnej zóny. Únik pred „nepriateľom“ trval dve hodiny. Počas nich sme si vyskúšali všetko, čo nám na prednáškach rozprávali inštruktori. Beh s maskou a prilbou. Skrývanie. Beh lesom. Prenos raneného... Niektro by si pomyslel, že to sa za dve hodiny nedá stihnúť. No dalo sa. Už v piatok nás naučili základné pravidlo, vďaka ktorému sme zvládli všetko. „Ste tím, pomáhajte si! Na vojne nie sú jednotlivci!“ Bolo to vidieť. Všetci sme sa istili, ťahali, držali... Keď sme sa už nachádzali v bezpečnej zóne, dostali sme prednášku o tom, ako prežiť v divočine. Bolo zaujímavé zistiť, že dokážeme prežiť s pár vecami. Ponektorí sme pri prednáške od únavy i podriemavali, no keď rotmajster zavelil, že prvý tím si má ísť po raňajky, všetci sme sa prebudili. Najedení sme sa presunuli vo vojenských vozidlách Tatra hlbšie do lesa. Dva predošlé dni nás už trochu zmorili, no tím chalanov z Čadce tak ako vždy, aj na korbe tatroviiek dokázal všetkých zabávať.

V lese sme sa zahráli na „kúzelníkov“ a naučili sa, ako vyrobiť pre nepriateľa prekvapenie v podobe výbuchu. Bolo zaujímavé dívať sa sami na seba, ako sa bojíme stúpať po zemi, aby sme neodpálili vlastné dymovnice. Nakoniec nás ešte vojaci vzali na skalnú ferratu, kde si cvičia záchranné akcie vo výškach. No keďže v nedeľu mrholilo, mohli sme ísť len okolo nej, nie na ňu, ako bolo plánované.

Certifikáty, medaily, kamarátstva

O chvíľu sme opäť sedeli v tatrovkách a išli naspäť do centra. Už vtedy sme si uvedomovali, že nám odbíjajú posledné spoločné minúty. Začínalo nám byť smutno. Vedeli sme, že sa medzi nami vytvorilo silné puto, pretože keď si s niekým človek pomáha, dôveruje mu ako priateľovi. Po príchode do tábora sme získali certifikát, medailu a pamätný list za to, že sme zvládli týchto 48 hodín. Čakali nás ešte štyri veci. Naložiť veci, naobedovať sa, odovzdať výstroj a odísť. To posledné bolo pre nás asi najťažšie, lebo sme si na všetko okolo zvykli. I keď tie dve hodiny v rade pri odovzdávaní výstroja tiež stáli za to. Keď sme všetko odovzdali, mali sme chvíľu čas a rozprávali sme sa o tých dvoch dňoch. Viacerí sme sa zhodli, že by sme si to radi zopakovali. A nie na dva dni. Ale hoc i na jeden či dva mesiace...

Dnes už na to všetko môžeme len spomínať. Každá spomienka, zážitok, bolesť, obed, veliteľ či „spolubojovník“ v nás ostanú ešte veľmi dlho. Za zúčastnených poviem pár slov: „Ďakujeme vám, všetkým vojakom, ktorí ste s nami boli. Vďaka vám sme sa naučili veľa vecí, ktoré nám v živote pomôžu. Ďakujeme za to, že ste sa stali našimi veliteľmi i oporami. I za to, že sme vďaka Kempu spoznali nových a skvelých ľudí. ĎAKUJEME!“

Text: Andrea Mičudová

Foto: Ivan Kelement

Premiéra policajných záložníkov

Odbor výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek v júni pripravil premiérový kurz aktívnych záloh Vojenskej polície.

Medzi policajnými záložníkmi boli štyria bývalí vojenský policajti, jeden bývalý príslušník policajného zboru a bývalí profesionálni vojaci. Niektorí s väčším, iní s menším časovým odstupom od aktívnej služby.

Problematicku služobných zákrokov účastníkom kurzu aktívnych záloh vysvetľovali skúsení inštruktori nadrotmajstri Vladimír Bobuľa a Marek Launer. Spokojne konštatovali, že takých aktívnych frekventantov v kurze už dávno nemali. Počas výcviku sa príslušníci aktívnych záloh oboznámili s právnymi normami, predpismi a ďalšími normatívnymi aktmi, ktorými sa riadia príslušníci VP (zákon o Vojenskej polícii, trestný zákon, trestný poriadok, priestupkové právo, služba dopravnej a poriadkovej polície). Naučili sa používať výstroj, výzbroj a techniku Vojenskej polície. Zdokonalili si teóriu strelby, jej základy a pravidlá i praktické strelecké nácviky.

Nadrotmajster Bobuľa nám priblížil kurz takto: „Aktívne zálohy Vojenskej polície sú predurčené na ochranu objektov. Preto aj celý výcvik bol vedený týmto smerom.“ Vysvetlil, že začali s nácvikom služobného zákroku, teda použitím pút, obuška a ďalších donucovacích prostriedkov. Nasledovali hmaty, chvaty. Účastníci kurzu si nacvičili techniky odvádzania zadržanej osoby. Postupne sa úlohy sťažovali: kontrola osoby, jej eskortovanie do vozidla, do budovy, zastavovanie vozidiel, kontrola vodiča.

„Keďže všetci neboli policajtmi, výcvik bol pre nás, inštruktorov, trochu náročnejší. Museli sme brať ohľad na tých, ktorí nemali skúsenosti. Viac sme sa im venovali. Pomohli nám aj záložníci bývalí vojenský policajti. Ale všetci dosiahli za dva týždne veľký pokrok. Kvitujem ich aktivitu a úsilie. Celkovú úroveň pripravenosti na záver poriadne preverili modelové situácie. Reakčné cvičenia. V nich sa museli vedieť včas a správne rozhodnúť, či použijú donucovacie prostriedky a akým spôsobom,“ zhrnul na záver nadrotmajster Bobuľa.

Text a foto: Jozef Žiak

< ANKETA >

Prečo ste sa prihlásili do výcviku aktívnych záloh Vojenskej polície, naplnil kurz vaše predstavy?

Major v zálohe Miloš Soliar (predurčený veliteľ jednotky):

„Profesionálnym vojakom som bol 21 rokov, z toho 14 rokov som pôsobil vo Vojenskej polícii. Okrem iného v Topoľčanoch a potom na Riaditeľstve VP v Trenčíne. Vo vojenskom prostredí pracujem aj naďalej, v trenčianskom Centre výnimočnosti pre oblasť EOD. Oslovili ma bývalí kolegovia z VP, či by som nešiel ako veliteľ cvičiacej jednotky aktívnych záloh. Potešilo ma to. Všetci sme rýchlo našli spoločnú reč. Hoci to, čo pre nás bolo opakovaním, pre našich kolegov v kurze, bývalých profesionálnych vojakov, bolo nové. Ale aj my, bývalí vojenský policajti, sme sa oboznámili s predpismi, ktoré sa zmenili, novelizovali. Našou úlohou v najbližších rokoch bude ochrana priestoru a objektov, na to bol aj prioritne zameraný náš výcvik. Som spokojný a rád, že budem nasledujúcich päť rokov medzi aktívnymi zálohami.“

Rotný v zálohe Ján Šperka:

„Do kurzu sme sa prihlásili spolu s kolegom, ktorý je tiež mechanik ručných zbraní v martinskej Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania. O aktívnych zálohách sme sa dozvedeli z časopisu Obrana a chceli sme to skúsiť. Na začiatku bola aj určitá

zvedavosť. Pôsobil som pätnásť rokov v martinských útvaroch ako profesionálny vojak, preto sme spočiatku ani nepredpokladali, že by nás poslali k Vojenskej polícii. Pôvodne sme mali cvičiť so zálohami trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu. Z velenia VP nám však zavolali, že nás vzhľadom na dosiahnuté hodnosti zaradili k ich kurzu. Mali sme určité obavy, veď to bolo niečo nové, neznáme. Ale prístup inštruktorov a kolegov, bývalých vojenských policajtov, nás presvedčil, že sme sa rozhodli správne. Realita výcviku prevýšila moje očakávania. Strelecký nácvik bol veľmi zaujímavý, museli sme reagovať na rôzne situácie. Rotmajster Toscano nás veľa naučil. Neboli to tie klasické strelby, ktoré sme poznali ako vojaci.“

Nadrotmajster v zálohe Ladislav Partika:

„Profesionálnym vojakom som bol takmer 27 rokov, dlhé roky v martinskom prápore okamžitej reakcie ako veliteľ prieskumnej čaty. Posledných deväť rokov som pôsobil vo Vojenskej polícii. Do zálohy som odišiel pred štyrmi rokmi. Ale s vojenským prostredím som sa celkom nerozlúčil. V súčasnosti robím psovoda v muničnom sklade Sklené. Teraz som tu a neľutujem. Predsa len sa za tie roky všeličo vo Vojenskej polícii zmenilo. Aj metódy zásahu proti páchatelom. Je vidieť, že Vojenská polícia a jej inštruktori napredujú, prichádzajú s novými poznatkami. Na druhej strane, človek zabúda, preto je dobré osviežiť si vedomosti. Koniec koncov – priestory Vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku nie sú pre mňa neznáme, lebo ako psovod sem chodím so psom na kurzy i preskúšania.“

Na Cypre opäť víťazne

Po päťročnej prestávke sa víťazmi prestížnej branno-športovej súťaže Military Skills Competition Summer 2019 v rámci misie UNFICYP na Cypre stali opäť Slováci. V priestoroch veliteľstva misie v Nikózii boli 6. júna najlepší spomedzi deviatich tímov, z ktorých boli štyri britské, dva argentínske, dva slovenské a jeden zmiešaný. Cenu za víťazstvo im odovzdala veliteľka misie UNFICYP generálmajorka Cheryl Pearceová.

„Je tam beh so záťažou, úlohy vo vode, vodičské zručnosti, streľba, vedomosti o misii aj o používanej technike opozičných strán či prekážková dráha,“ vymenoval jednotlivé disciplíny

čatár Andrej Mlynár. V misii pôsobí ako zástupca veliteľa patrolovacieho družstva strážnej rotu a v jeho prípade je zaujímavé to, že keď bol v UNFICYP pred desiatimi rokmi, taktiež bol v rámci každoročného Military Skills Competition členom víťazného tímu. Mimochodom, tohtoročné víťazné družstvo kapitána Milana Mlynarčíka sa skladalo z dvoch dôstojníkov, dvoch poddôstojníkov, štyroch príslušníkov mužstva a jeho členkou bola aj poručíčka Barbora Dikyová.

(pv)

Foto: SVK UNFICYP

Pomohli rotnému Pažitkovi

Rotný Martin Pažitka zo Základne výcviku a mobilizačného doplnňovania Martin okrem služby v ozbrojených silách bojuje aj o zdravie svojho syna Adťa.

„Keď sa náš Adčo narodil, mal nohy úplne stočené dovnútra. Tesne po narodení absolvoval sedemnást sadrovaní. To bola však len jeho prvá diagnóza, ktorou sa začal náš dlhý boj,“ hovorí aj za manželku Katku rotný Pažitka. „Keď mal dva mesiace, čakala ho operácia v Bratislave, pri ktorej bolo treba preťať achilovky. Adčo potom osem mesiacov a 23 hodín denne nosil špeciálne Denis-Brownove dlahy. Aby sme to trochu zľahčili, volali sme ich snowboardy.“ Ďalej opisuje, ako jeho manželka poctivo cvičila s chlapcom Vojtovou metódou.

„Denno-denne tri či štyri razy. Plakala niekedy viac ako Adčo...“ Muž, ktorý slúži v ozbrojených silách už 19 rokov, potom s nadšením dodáva: „V šestnástich mesiacoch začal Adčo zo dňa na deň štvornožkovať. Viete si prestaviť ten úžasný pocit, napriek tomu, že iné deti v tom veku už dávno chodia? No keď mal dva roky, bol už na Vojtovu metódu veľký. Museli sme začať hľadať súkromné rehabilitácie, ktoré sú však veľmi finančne náročné. Vďaka finančnej zbierke od ľudí so srdcom na správnom mieste sa nám podarilo kúpiť rehabilitačný stôl. Cvičenie doma striedali rehabilitačné pobyty, až sa Adčo postavil na vlastné nohy. Keď postupne opatrne prešiel sám popri nábytku, bolo to ako zázrak. Neskutočný krok vpred a slzy v očiach.“ Medzitým sa však pridávali ďalšie diagnózy. Adčo dlho neprehľtal sliny a nechával ich tiecť. Už prehľta, ale nedokáže požuť potravu. Dostal aj epilepsiu a mozog pracuje zatiaľ spomalene. Za všetkým sú neúnavné rehabilitácie a starostlivosť.

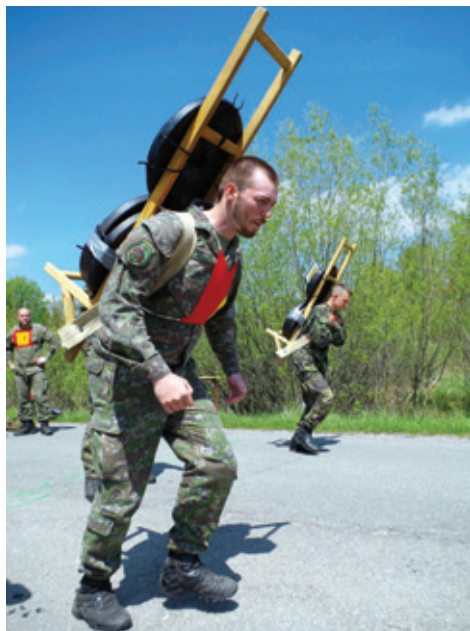
„Všetko veľa stojí a sme veľmi radi, že vojaci nám vyzbierali prostredníctvom svojich 2 % z daní a mechanizmu Vojenskej podpornej nadácie vyše 3 600 eur. Z tejto pomoci už máme prenosný kyslíkový koncentrátor, ktorý mu veľmi pomáha,“ ďakuje za pomoc svojim kolegom z ozbrojených síl rotný Pažitka. „Ako dvaapoločný sa začína dorozumievať gestami, začína brblieť a ten prístroj, ktorý sme predtým využívali iba ambulantne, má nepochybne pozitívny efekt,“ dodáva rotný Pažitka, veliteľ uvoľňovacieho družstva, ktorý má na starosti prácu vyslobodzovacích tankov a ďalšej vyslobodzovacej techniky, pričom sám navyše riadi ťahač, za ktorým na prívесе v zmysle zadaných úloh tieto tanky preváža.

Text: VPN

Sila spolupatričnosti

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnil 14. ročník súťaže príslušníkov slovenských ozbrojených síl a ozbrojených zborov Železný muž 2019. Po viacerých rokoch opäť vyhral vojak, ale zvíťazil každý, kto zvládol desať náročných disciplín.

Milan Duras na Železnom mužovi 2017 a v roku 2019 s kolegom a partnerkou

Najmä v behu na 100 metrov so stokilogramovou záťažou na krosnách býval desiatnik Milan Duras v súťaži Železný muž veľmi rýchly. Teraz kráča iba s oporou.

Po vyložení z auta v Centre výcviku (CV) Lešť sa 27. júna Milan sunul s oporou kamarátov ani nie polovicu tejto vzdialenosti azda päť minút. Všetci kandidáti na Železného muža mu celý ten čas mocne a zo srdca tleskali. Niektorí so slzou uznania či dojatia v oku. Veď pred dvoma rokmi bol ešte jedným z nich. No vlani mu cestou na túto súťaž nedalo prednosť vozidlo z vedľajšej cesty a on bol štyri mesiace v úplnej a dva mesiace v bdelej kóme.

Železní muži

Víťazom tohtoročného 14. ročníka súťaže Železný muž sa stal prekvapujúco desiatnik z práporu ISTAR Prešov. „Porazil vlaňajšieho šampióna z Policajného zboru SR, napriek tomu, že ten zlepšil rekord v zhyboch na hrazde až s päťdesiatimi opakovaniami,“ konštatoval vyšportovaný čatár Lukáš Filka z CV Lešť, hlavný rozhodca súťaže a jej niekdajší účastník. V desiatich disciplínach súťažilo 22 vojakov Ozbroyených síl SR a príslušníkov policajného zboru. Oproti vlaňajšku sa ich počet zdvojnásobil. „Minulý rok som pripravil pre súťažiacich priťažký Aktis, nepotiahol ho takmer nikto. Teraz borci ťahali jeho o niečo ľahšiu modifikáciu a už to išlo,“ pokračoval čat. Filka. K najťažším

disciplínam patril aj beh so 60 kg bremenami v rukách na 30 metrov, prevracanie 200 kg pneumatiky, zdolanie prekážkovej dráhy CIZMA. Na ilustráciu: jeden zo súťažiacich zdvihol nad hlavu 60-kilogramové bremeno až 41-krát. „Zrejme najzaujímavejšou disciplínou bola tá posledná,“ konštatoval čatár Filka. Ozrejmil: „Bol to skok z vrtuľníkového trenažéra Jakub Koloseum z troch metrov do vody, plávanie 80 metrov v jazere v kanadách a v poľnej uniforme, pričom disciplína sa končila vyšplhaním späť z vody do vrtuľníka po lanovom rebríku.“

Kamaráti a vôľa

Takmer celý deň všetkým súťažiacim vtrvalo fandil práve desiatnik Milan Duras. Sedel síce na vozičku, ale veril, že sa medzi nich raz vráti. „Veľmi ďakujem všetkým, ktorí mi umožnili, aby som mohol byť tu, medzi vojakmi, medzi kamarátmi. Pre mňa to znamená viac ako sto rehabilitácií,“ povedal ešte pomalou rečou chlap, ktorý bol už jednou nohou na druhom brehu. „S kritickými diagnózami vrátane krvácania do mozgu, respiračných zlyhaní, početných zlomenín a pomliaždenín ho liečili v Rožňave, Ružomberku, Trenčíne i v Bratislave,“ povedala nám Milanova družka Jana Kraková. Aj ona je profesionálna vojačka, slobodníčka, pričom obaja slúžili v raketometnom oddiele Rožňava. Spolu majú krásnu dvaapoločnú dcérku. „Milanovi nesmierne psychicky pomohlo, keď sa po prebratí dozvedel, že

jemu, obyčajnému vojakovi, prispelo tak veľa ľudí z celého rezortu obrany,“ spomenula slobodníčka Jana Kraková zbierku, v rámci ktorej sa prostredníctvom Vojenskej podpornej nadácie vyzbieralo takmer dvanásťtisíc eur. „Pravdaže, nám to zase mimoriadne pomohlo finančne zabezpečiť jeho liečenie a ďalšiu starostlivosť,“ dodala pani Janka Durasová, Milanova mama. Zo zbierky už uhradili napríklad dynamické parapódium, pomocou ktorého sa učí chodiť, alebo pobyt v špecializovanom rehabilitačnom centre. „A keby ste vedeli, koľko dodalo Milanovi sily aj to, keď napríklad v posádke Levice zorganizovali vojaci silovú benefičnú súťaž s názvom Nádej na lepší život, ktorá bola tiež na jeho podporu,“ dodal Milanov otec takisto Milan. „Čakáme na nové ortézy, Milan potrebuje špeciálne infúzie a veľa iných vecí, no denne cvičí, posilňuje, rehabilituje, vďaka rôznym logickým hrám na počítači trénuje aj mozog, takže pokrok je aj vďaka jeho vôli obrovský,“ chválila ho partnerka Jana.

„Si borec, makaj, aby som ťa tu opäť uvidel na štarte,“ potľapkal ho po pleci dobrý kamarát čatár Lukáš Filka. Ostatní siláci mu pevne podali ruku. A on, desiatnik Milan Duras, pred zranením operátor špecialista, ktorý ich v priebehu Železného muža s takým zaujatím povzbudzoval, s odhodlaním dodal: „Uvidíte, že ešte budem raz vašim súperom!“

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, por. Kristína Bučíková, Jozef Žiak

HLÁDÁTE IDEÁLNU DOVOLENKU NA SLOVENSKU? VYBERTE SI Z NAŠEJ PONUKY.

GRANIT
HOTEL

VIAC AKO POLOVICU POBYTU V HOTELOCH GRANIT UŽ MÁTE ZAPLATENÚ!

Aj vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

INFORMÁCIE O POBYTOCH A REZERVÁCIE:

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPELE F. E. SCHERERA
tel.: +421 (0) 33 7983 111
e-mail: recepia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 914 324 188
e-mail: recepia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 426 71 23
e-mail: recepia.tz@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

MILITARY ENGLISH

K-9

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Cpl. Tanner Seims, U.S. Marine Corps

Although dog handling might not be a skill taught at military academies, the truth of the matter is, dogs have been and still are used in warfare around the world.

In ancient times, dogs, mostly large **breeds**, were **strapped** with armor or spiked **collars** and sent into battle to attack the enemy. In World War I, dogs were used to **haul** supplies and even guns on wheeled carriages. In WWII the Soviet Red Army employed specially trained dogs to drag wounded men to aid stations, carry messages in battle, pull telephone lines from one location to another, and other smaller jobs.

Today, dogs are used in military raids to **apprehend** fleeing enemies or prisoners, to search areas too difficult and inaccessible for human soldiers (such as crawl spaces or tunnels), and to guard military encampments and storage facilities. Attempts to train dogs to locate mines, carry explosives under tanks and perform similar duties in combat, failed – only a handful of canines were mentally capable of not only learning the necessary skills but also of improvising on the spot when circumstances change.

Some dogs however, could be trained to silently locate **booby traps** and concealed enemies such as snipers. Relying on **keen** senses of smell and hearing scouting dogs were used in this capacity in World War II, Korea, and Vietnam by the United States to detect ambushes, weapon caches, or enemy fighters hiding underwater, with only **reed** breathing straws showing above the waterline. Another job where military dogs can put their nose into play is in detecting bombs. As with narcotics, trained animals can detect **minuscule** amounts of a wide range of explosives, making them useful for searching entry points, patrolling within secure installations, and at checkpoints.

Contemporary dogs in military roles are also often referred to a Military Working Dog (MWD), or K-9. Currently there are about 2,500 war and military service dogs in service. It is estimated that more than 600 U.S. military dogs were actively participating in the conflicts in Iraq and Afghanistan, their tactical vests outfitted with cameras and microphones that allowed dogs to relay audio and visual information to their handlers.

Most of military MWDs are purchased from Germany and the Netherlands, where dogs have been traditionally bred for military service for hundreds of years, developing an appropriate balance of aggressiveness, playfulness, intelligent disobedience and **tenacity**.

When we think about military dogs, German Shepherds tend to come to mind. But many branches use the highly trainable Labrador Retriever. The elite US Navy SEALs use the Belgian Malinois, a breed similar to the German Shepherd, but smaller. Their size makes them ideal for parachuting and **rappelling** missions with their handlers.

QUESTIONS:

1. Aké najčastejšie úlohy dnes plnia vojenské psy?
2. Prečo zlyhali pokusy vycvičiť psy, aby zanesli na chrbtoch míny pod nepriateľské tanky?
3. Ktoré vlastnosti vojenského psa tvoria ideálny mix pre nasadenie v armáde?

GLOSSARY

- **breed** /brɪd/ – rasa;
- **to breed** – šľachtiť (zvieratá);
- **strapped** /straɪpt/ – natiiahnutý, navlečený (do niečoho);
- **collars** /ˈkɒlərz/ – obojky;
- **haul** /hɔːl/ – ťahať, vliecť;
- **apprehend** /æprɪˈhɛnd/ – zadržať;
- **booby traps** /ˈbuːbi træps/ – nástražné pasce;
- **keen** /kiːn/ – citlivý, bystrý;
- **reed** /riːd/ – trstinový;
- **minuscule** /mɪnəˈskjuːl/ – miniatúrny;
- **tenacity** /təˈmɛsɪti/ – húževnatosť, zanietenosť;
- **rappelling** /rəˈpɛlɪŋ/ – zľahovanie.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Aký je postup pri hlásení zmien údajov (získanie vysokoškolského titulu, zmena trvalého bydliska, uzavretie manželstva, narodenie dieťaťa...)?

Služobný úrad spracúva údaje o profesionálnom vojakovi na účely plnenia úloh počas trvania štátnej služby podľa § 16 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Takýmito údajmi sú napr. získanie vysokoškolského titulu, zmena trvalého bydliska, uzavretie manželstva, narodenie dieťaťa...

Profesionálny vojak v prípade, ak nastane zmena v týchto údajoch, je povinný túto zmenu bezodkladne hlásiť služobnému úradu prostredníctvom personálneho zamestnanca, a to na základe predložených dokladov (sobášny list, rodný list, vysokoškolský diplom). Personálny zamestnanec tento dokument ďalej spracuje a vygeneruje Hlásenie zmien údajov na konkrét-

nu zmenu a zmenu zapracuje v súlade s Metodickými pokynmi upravujúcimi podrobnosti o vedení personálnej evidencie a personálnej štatistiky profesionálnych vojakov č.: ŠbPO-168/20016-OdPeM.

pplk. Ing. Pavol Koškovský
zástupca riaditeľa Personálneho úradu OS SR

Vojaci očami rodičov

Vážená redakcia, chceme sa Vám veľmi pekne poďakovať za organizáciu výtvarnej súťaže Vojaci očami detí, ako aj za pozvanie na jej vyhodnotenie, ktoré sa konalo v rámci Dňa detí s ozbrojenými silami 1. júna v Spišskej Novej Vsi. Boli sme veľmi milo prekvapení organizáciou aj programom, ktorý bol zostavený tak, aby upútal všetky vekové kategórie. Bolo zaujímavé mať možnosť nahliadnuť do práce našich ozbrojených síl a získať tak na ich činnosť úplne iný pohľad. Nezabudnuteľným zážitkom bol pre nás prelet stíhačiek a výsadkári priamo v akcii. Oceňujeme, že pán minister aj pán primátor si napriek svojej pracovnej vytiaženosti dokázali nájsť čas a prišli podporiť svojou účasťou takú peknú akciu venovanú našim deťom. Skrátka – ten Deň detí naozaj stál za to!

S pozdravom Miriam Jankovská, Topoľčany

Foto: Ivan Kelement

Dcéra pani M. Jankovskej Timea si preberá ocenenie za druhé miesto v kategórii starších žiakov od ministra obrany Petra Gajdoša

V súvislosti so súťažou Vojaci očami detí nám prišiel do redakcie Obrany aj e-mail od pani Andrey Bilíkovej, ktorej dcéra Klára vyhrala vlani a predtým v kategórii starších žiakov. Svoju kresbu nám Klárka zaslala už aj ako gymnazistka a mimo súťaže sme ju publikovali v májovej Obrane. Pani Bilíková nám napísala:

„Sme veľmi hrdí, že aj ďalšiu Klárkinu prácu si bude môcť pozrieť viacej ľudí prostredníctvom Vášho skvelého časopisu. Ďakujeme za to, že ste jej dali takúto úžasnú príležitosť. Prajeme Obrane všetko dobré, veľa úspechov a tvorivosti.“

Nedostali ste Obranu?

Ozvíte sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk

Pek(e)ne po slovensky

Vystrájanie s výstrojom

Vo vojenskom prostredí sa často stretávame so zradnou dvojicou výstroj – výzbroj. Pre svoju podobnosť pôsobí zmätky v určovaní rodu aj skúsenejším odborníkom. Takže ako to je: tá výstroj alebo ten výstroj? Tá výzbroj či ten výzbroj? Ak vám v prvom okamihu nenapadá správna odpoveď a nechcete strácať čas so slovníkom, môžete si pomôcť veľmi jednoducho. Stačí sa zamerať na základy slov. Podľa stroja si ľahko odvodíte, že keď je slovo stroj mužského rodu, teda ten stroj, tak bude rovnakého rodu aj výstroj. Zbroj už nemusí byť pre každého taká jednoznačná, preto ak by ste pri nej váhali, hrá vám do kariet, že dvojica slov má opačné gramatické rody. Ten výstroj, ale tá výzbroj. Takže vystrojme sa po chlapsky a vy-zbrojme sa zbraňami, ktoré sú rodu ženského.

(vm)

PLNÁ POĽNÁ

Plná poľná, rozhlasový armádny magazín pre vojakov a nevojakov, je tu pre vás **každý piatok o 21.05 hod.** na všetkých okruhoch Rádia Regína a v repríze v sobotu o 23.30 hod.

Pripomienky, tipy a názory
posielajte na mailovú adresu
plnapolna@mod.gov.sk

Teší sa na vás
autor relácie Miroslav Minár,
plukovník v zálohe

ZVÄZ VOJAKOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

*pozýva
slovenských vojakov, ich rodinných príslušníkov
a turistov
na*

Medzinárodný vojenský výstup na KRIVÁŇ – XXIV. ročník 7. septembra 2019

HORÁM ZDAR!

Poznámka:
Odchod účastníkov

- z Troch Studničiek – do 08,00 hod.
- zo Štrbského Plesa (liečebný dom SOLISKO) – do 08,00 hod.
(samostatne po turistických značkách)

Prosíme účastníkov, aby sa obuli a obliekli na podmienky Vysokých Tatier.
Účastníci výstupu obdržia:

- * na vrchole účastnícky list s vrcholovou pečiatkou,
- * korešpondenčný lístok v areáli Štrbského Plesa s možnosťou odoslania prostredníctvom slovenskej pošty

Realizované s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky
v rámci dotačného programu. Za obsah tohto dokumentu je výlučne zodpovedný Zväz vojakov SR.

pplk. Mgr. Juraj Sitaš
vojenský dekan veliteľstva
pozemných síl Trenčín

Ťažká téma spravodlivosť

Spravodlivosť je vďačná, ale aj veľmi náročná téma. Myslím si, že to neprežením, keď napíšem, že sme na spravodlivosť všetci veľmi citliví. Jednoducho cit pre spravodlivosť máme v krvi a aj tak s ňou máme veľké problémy. Samozrejme, sme zvyčajne citliví na spravodlivosť voči svojej osobe. Nie voči ostatným. Aj v tom sa prejavuje náš egoizmus.

Opakom spravodlivosti je nespravodlivosť. S ňou sa vo svojom živote aj v spoločenskom dianí stretávame podľa mienky niektorých až pričasto a som náchylný s tým súhlasiť.

V jedno obdobie som sa dostával do slovného sporu s kolegom vojakom. Pre spravodlivosť, či skôr nespravodlivosť. Argumentoval, že keby existoval Boh, tak by nedovolil toľko nespravodlivosti v spoločnosti. Veď On sám by mal byť nositeľom a zárukou spravodlivosti v ľudskom živote. Keďže spravodlivosť na svete nie je, tak je to pre neho, a nielen pre neho, dôkazom, že Boh neexistuje. Prejavom nespravodlivosti je podľa jeho mienky utrpenie detí, vojny vo svete a vôbec utrpenie v ľudskom živote. Veľmi lákavá premisa.

Čo je teda spravodlivosť? Kde ju môžeme nájsť? Je asi celkom prirodzené, že odpoveď na tieto otázky nebudem hľadať v ľudskej múdrosti, ale v knihe, kde sa o spravodlivosti dosť píše a aj vysvetľuje, prečo v našom živote spravodlivosť chýba.

Píše sa v nej, že nespravodlivosť je prejavom hriechu, teda zotročenia človeka. „A keď príde on, ukáže svet, čo je hriech, čo spravodlivosť a čo súd.“

Píše sa v nej o utrpení Ježiša Krista ako o záchrane, oslobodení z nespravodlivosti. Upozornil by som na jeden výrok, ktorý je podľa všetkého veľmi rozhodujúci, lebo ponúka odpoveď na to, prečo je toľko nespravodlivosti v našom živote so všetkými následkami.

Učenie Ježiša – spravodlivé je veriť v Ježiša Krista a toho, ktorý Ho poslal. Moja skratka je, ak je toľko nespravodlivosti, tak je to dôsledok našej bezbožnosti. To je však už asi iná téma.

„Veď cieľom zákona je Kristus, aby spravodlivosť dosiahol každý, kto verí.“

„...keďže nepoznajú Božiu spravodlivosť a usilujú sa postaviť svoju spravodlivosť, nepodriadili sa Božej spravodlivosti.“

O Božej spravodlivosti by som nepochyboval.

Nikto ich nemá rád

Komáre sú obťažujúci hmyz znižujúci kvalitu života obyvateľov aj pri miernom premnožení. Veľké množstvo bodnutí vyvoláva nervozitu, zníženie sústrednosti, nepozornosť, nespavosť, podráždenosť.

Zo zdravotného hľadiska ide o mikroporanenia a inokuláciu – teda vpravenie výlučkov slinných žliaz do ľudského tela. Samotné bodnutie (pichnutie, poštipanie) vyvolá lokálnu imunitnú reakciu, ktorú vnímame ako bolesť, pálenie, svrbenie, sčervenanie a opuch. Normálna imunitná reakcia sa môže zmeniť na alergickú reakciu, pričom vážne alergie na komáre sú najmenej desaťkrát zriedkavejšie ako nebezpečné a život ohrožujúce komplikácie po bodnutí včelou či osou.

Ako na ne

Výskyt ochorení prenášaných komármi v našich končinách je veľmi zriedkavý a z epidemiologického hľadiska málo významný. Doposiaľ sa prenos závažnejšieho humánneho infekčného ochorenia prenášaného komármi na našom území nepotvrdil. Za posledných 12 rokov boli zaznamenané len sporadické prípady výskytu dirofiliariózy (3 prípady), ochorenia, ktoré je spôsobené parazitujúcimi vlásovcami a postihuje predovšetkým zvieratá. Je pravda, že na Slovensku sa každoročne objaví niekoľko prípadov malárie, horúčky dengue, žltej zimnice a západonílskej encefalitídy, no vo všetkých prípadoch išlo o importované ochorenie.

Komáre najviac útočia ráno (hodinu pred a hodinu po východe slnka) a večer (hodinu pred a hodinu po západe slnka). V lesoch a pri zamračenej oblohe napádajú ľudí a zvieratá počas celého dňa. Pri kalamitnom výskyte pôsobia vonku obťažujúco aj celých 24 hodín. Za kalamitu považujeme taký výskyt komárov, keď je možné zaznamenať niekoľko desiatok (slabá kalamita) alebo niekoľko stoviek (silná kalamita) útokov na jednu osobu počas jednej minúty. Bežný výskyt komárov v prírode nie je problém, ktorý by sa mal riešiť umelým zásahom človeka. Len narušenie rovnováhy (kalamitný výskyt) môže byť argumentom pre umelý zásah do prírodného prostredia. Aj vtedy by malo ísť o biologicky presný, časovo krátky a územne nevyhnutný odborný dezinsekčný zásah.

Samotní občania môžu prispieť k prevencii premnoženia komárov trvalou starostlivosťou o čistotu obytného prostredia, ktorá spočíva v zabezpečovaní:

- pravidelného kosenia dvorov, záhrad a bezprostredného okolia domu;
- pravidelného vyprázdňovania nádob na polievanie záhrad: ak nie je možné vyprázdniť obsah nádoby aspoň v sedemdňových intervaloch;
- likvidáciou komunálneho odpadu z okolia ľudských obydlií.

Mechanická ochrana obydlií je možná umiestňovaním ochranných sietí na okná a dvere. Ich ochrannú funkciu zvyšuje chemické ošetrenie rámov a sietí reziduálnymi insekticídmi, určenými na tento účel. Rovnako je dôležité chrániť aj uzatvorené priestory na chov hospodárskych zvierat.

Individuálna ochrana osôb spočíva v správnom a primeranom oblečení, v používaní ochranných repelentov, dostupných v obchodnej sieti a v lekárňach. Vhodné je tiež používať odpudzovače a lapače komárov.

Zo života komára

Komár vo svojom vývojovom cykle prechádza štyrmi štádiami; vajíčka – larvy – kukly – imága (dospelé komáre).

Vývoj vajíčok prebieha vo vlhkom a teplom prostredí. Pri teplote okolo 25 °C sa z vajíčok vyliahnu larvy do týždňa, pri teplote 15 °C do mesiaca a pod 14 °C sa vývoj vajíčok zastavuje. Niektoré druhy komárov na svoj vývoj potrebujú, aby ich vajíčka boli zaplavené vodou. Preto sú záplavy jednou z hlavných príčin kalamít komárov. Na zatopených plochách v priaznivom ročnom období s relatívne vysokými teplotami sa tak môže vyliahnuť obrovské množstvo lariev v krátkom čase.

Nakladené vajíčka vydržia bez zaplavenia 5 až 7 rokov čakať na novú záplavovú vodu. Významnými liahniskami komárov sú preto územia, ktoré sú pravidelne zaplavované v 1- až 5-ročných intervaloch. Územia zaplavené v 10- a viacročných intervaloch nie sú spravidla kontaminované vopred nakladenými vajíčkami komárov. Preto 10-, 50- alebo 100-ročné povodne nezvyšujú intenzitu kalamitného výskytu komárov.

Každý druh komára má vyhranený typ stanovišťa, v ktorom žije a kladie vajíčka. Niektoré kladú vajíčka pri brehoch riek, močiarov, chybne postavených a neudržiavaných priehrad, rybníkov a nádrží. Iné do rôznych studničiek a do dutín vyvrátených stromov. Pre množenie komárov je tiež vhodná zachytená voda v prázdnych plechovkách od konzerv, v plastových fľašiach, v starých pneumatikách, v rôznych vedrách a nádobách na polievanie. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že pre vývoj komárov je vhodná akákoľvek stojatá voda. Tečúca voda nie je vhodná pre vývoj lariev komárov, lebo pohyb vody neumožňuje larvám „zavesiť sa“ na hladinu vody a dýchať atmosférický vzduch.

Už po 7 – 14 dňoch od vyliahnutia prvých lariev môžu začať lietať dospelé komáre. Larvy pre svoj život potrebujú dýchať atmosférický vzduch. Preto musia larvy komárov, ktoré sa vyvíjajú vo vode, z času na čas vystúpiť k hladine vody, aby sa nadýchali vzduchu pomocou trubičiek (sifónov), umiestnených na konci bruška.

Štádium kukly trvá len niekoľko dní a dospelý hmyz sa niekoľko hodín po vyliahnutí pári. Samce komárov zvyčajne hynú hneď po párení. Tie, ktoré sa udržia pri živote niekoľko dní, sa živí nektárom rastlín. Samičky komárov po párení opúšťajú liahniská a rovnomerne sa rozptýlia do okolia.

Technicko-taktické dáta

Dolet komárov je dva až tri kilometre, pri vetre aj desať a viac kilometrov. Komáre lietajú do výšky 15 – 20 m. Pred párením samičky komárov neprijímajú žiadnu potravu. Po párení sa stávajú krvilačnými a útočia na človeka alebo zvieratá, pretože potrebujú bielkoviny z krvi na tvorbu a produkciu vajíčok. Niektoré druhy komárov uprednostňujú zvieratá, iné favorizujú ľudí. Obete si vyhľadávajú nielen podľa tepla a potu, ale priťahujú ich aj feromóny a ich prebytok alebo nedostatok rozhoduje o tom, prečo niektorých ľudí komáre vyhľadávajú, zatiaľ čo iných len zriedkavo. V priebehu vývoja rodu a adaptácie komára na človeka si tento hmyz vytvoril mechanizmus, ktorý oddiali imunitnú reakciu na pichnutie, čím komár získava čas na cicanie krvi. Vpravenie špecifickej bielkoviny do ranky vyvolá rozšírenie cievky a oddiali bolesť a svrbenie. Podľa klimatických podmienok kolíše aj počet generácií od 1 do 6 za rok. Od klimatických podmienok závisí aj dĺžka života komára. Komáre samice prezimujú na rôznych miestach, buď v blízkosti ľudského obydla, alebo vo voľnej prírode.

Problém kalamitných komárov má sezónny charakter, ich výskyt je od apríla (zriedka od marca) do konca septembra. Koncom leta a začiatkom jesene počet komárov postupne klesá a príchod chladných dní zdecimuje populáciu komárov spôsobujúcich kalamitu.

V našich podmienkach spôsobujú komáre kalamity tzv. lesné komáre – rod *Aedes*. Ich samičky nekladú vajíčka na hladinu vôd, ale na vlhké bahno či vlhkú zem v lužných lesoch a medzihrádzových priestoroch, ktoré sú periodicky zaplavované. V záhradkárskech osadách a pri rodinných domoch počas celého leta vznikajú lokálne komáre kalamity spôsobené komárom piskľavým – *Culex pipiens*. Tieto komáre sa masovo liahnu v sudoch a nádobách so zálievkovou vodou. Pobyt ľudí vonku znepríjemňujú vo večerných a nočných hodinách, bez ohľadu na kalamitný výskyt rodu *Aedes*. Takéto lokálne kalamity nemajú žiadnu súvislosť s povodňami.

Text: Úrad verejného zdravotníctva SR

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Michaela Rajnohová
Základňa výcviku a mobilizačného
doplnovania Martin
výcviková jednotka vojenských misií

Niektoré psychohygienické zásady

Časová tieseň, terminované úlohy, komplikovaná medziľudská komunikácia. To všetko vytvára prostredie, ktoré negatívne ovplyvňuje kvalitu života na pracovisku, našu duševnú pohodu a v konečnom dôsledku aj pracovnú výkonnosť. Je dobré venovať pozornosť nielen pracovným úlohám, ale aj vzťahom na pracovisku. Ak sa niektoré problémy objavujú, najlepšie je riešiť ich čo najskôr a nenechať ich vybuchnúť. Bežne sa stáva, že momentálna podráždenosť či veľký nával úloh vyústí do vzájomných slovných konfliktov. Aj napriek tomu sa predsa len pokúste obnoviť rešpektujúci profesionálny vzťah s daným človekom. Hnev sa neprekoná hnevom, ale dobrým krokom. Pozerajte sa na veci s odstupom, akoby ste sa pozerali na konflikt cudzích osôb. Snažte sa byť pozitívne naladený, doslova sa naučte „relaxovaný“ postoj.

Pri zvládaní náročnejších situácií nepomáha hľbanie nad situáciou. Áno, vyrozprávanie je užitočné, avšak dlhé a opakované sťažovanie, vracanie sa k danej situácii, pocit krivdy nie sú efektívne. Jednou z možností je zavedenie „strastiplného času“ – pár minút v určitom čase, keď sa môžeme zaoberať svojím trápením a trochu sa postažovať (10 minút s priateľom pri káve). A ten čas bude stačiť, aby ste sa neokrádali o iné činnosti, ktoré prinášajú uvoľnenie a rozptýlenie. Majte svoju oporu v záľubách, vybite si svoje napätie, „spáľte stres“. Pokojne si činnosti plánujte v dennom, týždennom alebo mesačnom cykle. Tým, že budete mať vo veciach poriadok a vaša činnosť bude pravidelná a rytmická, zlepšíte si koncentráciu na prácu a určite sa budete cítiť menej unavení. Nedávajte si priestor na to, aby ste robili veľa vecí naraz (čítanie spisu, jedenie raňajok a ešte zapájanie sa do rozhovoru s kolegami). Vypracujte si systém triedenia – odlišujte dôležité a súrne, dôležité a menej súrne, nedôležité a súrne, nedôležité a menej súrne. Ako prioritu si určite činnosti dôležité a počítajte aj s časovou rezervou. Využívajte pri činnostiach aj krátke či pravidelné prestávky. Pre zaujímavosť, denný režim nám zlepšuje trpezlivosť. Skúste to a budete pokojnejší.

Vytvorenie samostatnej česko-slovenskej jednotky

Otázka vytvorenia autonómneho čs. zahraničného vojska, ktoré by bojovalo po boku vojsk Dohody proti Nemecku a Rakúsko-Uhorsku, ako rozhodujúceho prejavu vôle Čechov a Slovákov po národnej slobode a prvého kroku uznania budúceho samostatného Česko-slovenského štátu, bola od začiatku jedným z najdôležitejších cieľov Česko-slovenskej národnej rady.

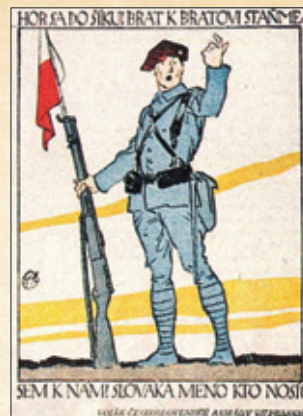

Štefánik v rovnošate kapitána francúzskeho letectva, október 1916

„Kto kráča energicky a vedomý si cieľa, ovláda svoj osud takmer úplne.“

M. R. Štefánik

Vychádzalo sa pritom z koncepcie zajateckej akcie, ktorá si našla nielen podporu vo vojenských kruhoch Francúzska, ale aj na jeho ministerstve zahraničných vecí. A tak Štefánik predložil francúzskej armáde návrh na vytvorenie samostatnej čs. jednotky. Od apríla 1916 pôsobil v Taliansku a dal výrazný impulz k letáckej akcii, v ktorej nabádal slovanských vojakov rakúsko-uhorskej armády prebehnúť na taliansku stranu. Podarilo sa mu získať významné kontakty medzi talianskou politickou elitou. V júli 1916 francúzska vláda vyslala Štefánika do Rumunska a Ruska, kde rokoval v rámci tzv. „zajateckej akcie“ o náboře čs. dobrovoľníkov z radov zajatcov pre francúzsky front. Jeho prvá misia v Rusku od augusta do októbra 1916 mala za cieľ aj stabilizáciu pomerov v česko-slovanských krajan-ských spolkoch v Rusku. Misia sa však zmenila na zápas za jednotu čs. odboja. Keď sa Štefánik začiatkom roka 1917 opäť do Ruska vrátil, inicioval tzv. Kyjevský zápis. Po februárovej revolúcii 1917 v Rusku sa

Plagáty vyzývajúce slovenských krajanov na vstup do čs. légii vo Francúzsku

mu s predstaviteľmi novej dočasnej ruskej vlády podarilo dohodoriť hlavné princípy formovania česko-slovenského vojska a taktiež dosiahol uznanie ČSNR za jediné predstaviteľku čs. odboja v zahraničí. Po známej zborovskej bitke 2. júla 1917 sa z pôvodnej Českej družiny začala postupne vytvárať najmasovejšia vojenská zložka prvého čs. zahraničného odboja – Československý zbor v Rusku.

S poslaním robiť medzi slovenskými a českými krajanmi nábor dobrovoľníkov pre západný front vo Francúzsku odcestoval major Štefánik v júni 1917 do Spojených štátov amerických. Tam podľa pôvodného plánu, dohodnutého ešte v Rusku s americkým Slovákom Gustávom Košíkom, mal organizovať nábor krajanov, českých a slovenských dobrovoľníkov do čs. zahraničného vojska. No práve v tomto roku USA vstúpili do vojny, a tak Štefánik po mesiaci usilovnej diplomacie dostal od vlády Spojených štátov povolenie robiť nábor len medzi tými krajanmi, ktorí ešte nemali americké štátne občianstvo. Čiže nepodliehali brannej povinnosti amerických ozbrojených síl a nepatrili medzi mobilizačné ročníky. Takto namiesto plánovaných 20-tisíc dobrovoľníkov ich prišlo do konca svetovej vojny z USA do Francúzska v dvadsiatich troch transportoch iba 2 300 (z toho 1 065 Slovákov). Pred odchodom do Francúzska dobrovoľníci ešte absolvovali krátky vojenský výcvik v Stamforde, Conn., USA, lebo takmer všetci boli nevojaci. Od 20. októbra 1917 sa na hrudi Milana Rastislava skvel dôstojnícky stupeň Radu Čestnej légie, ktorý mu udelila francúzska vláda za jeho úspešné splnenie misie v USA.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.
riaditeľ Vojenského historického ústavu

Štefánikov francúzsky diplomatický pas, rok 1916

Zástava 32. čs. streleckého pluku

Podmienky na vznik československého odboja v Taliansku sa od tých v Rusku a vo Francúzsku diametrálne líšili. Neexistovala tu krajanská kolónia. Jadro odboja tvorili Česi a Slováci z radov zajatcov rakúsko-uhorskej armády. Na konci roka 1917 sa ich počet odhadoval na 30 000.

Zajatci českej a slovenskej národnosti boli sústreďovaní v tábo-re Santa Maria Capua Vetere, kde v januári 1917 vznikol Československý dobrovoľnícky zbor. V októbri 1917 začala svoju činnosť aj pobočka Čs. národnej rady v Ríme, ktorú riadil František Hlaváček.

Kóta Doss Alto

Výstavba pravidelných vojenských jednotiek sa zakladala na zmluvách medzi talianskou vládou a ČSNR z 12. apríla a 30. júna 1918. Vytvorené boli štyri strelecké pluky, z ktorých boli sformované dve strelecké brigády, zjednotené do 1. čs. divízie. V júli 1918 vzhľadom na rozhodnutie ČSNR v Paríži o jednotnom číslovaní čs. vojska v zahraničí došlo k jej prečíslovaniu na 6. divíziu s plukmi 31 – 34. Každý pluk mal v priemere 3 000 mužov, rozdelených do troch praporev, každý prapor mal tri roty.

V polovici augusta bola 6. divízia nasadená v priestore medzi Gardským jazerom a riekou Adiža, kde sa zúčastnila na bojoch o kótu 703 Doss Alto.

Po víťazstve divíziu stiahli do Padovy, v novembri vznikol čs. armádny zbor, ktorý sa skladal zo 6. divízie (pluky 31, 32, 35) a 7. divízie (pluky 33, 34, 39). Československý armádny zbor mal 19 400 príslušníkov. Zo známych Slovákov v ňom boli Rudolf Gábriš, Ján Papánek a Ján Imro.

Ôsmeho decembra 1918 sa za účasti talianskeho kráľa na nám. Viktora Emanuela II. v Padove uskutočnila veľká slávnosť, na ktorej boli jednotlivým plukom odovzdané bojové zástavy. Vzápätí sa celý československý armádny zbor z Talianska presunul cez Rakúsko do novovzniknutého Československa, kde sa jeho súčasti najskôr sústredili v Českých Budějoviach, potom sa presunuli na Slovensko a účinne zasiahli do bojov proti maďarským jednotkám.

Boje na Slovensku

V rámci unifikácie brannej moci bol 32. čs. strelecký pluk na základe výnosu MNO č. 5.700-org.1919 zlúčený s domácim 34. peším plukom do Pešieho pluku 32 s veliteľstvom v Štefánikových

kasárňach v Košiciach, kde sa zapojil aj do bojov s Maďarskom. Na základe dekrétu prezidenta republiky publikovaného vo výnose MNO č. 45.800-pres. voj. 1923 získal pluk 24. októbra 1923 čestný názov Gardský. Keďže originál bojovej zástavy počas bojov s Maďarmi z budovy nadriadeného veliteľstva zmizol, krajin-ský vojenský veliteľ generál Josef Šnejdárk v zastúpení ministra obrany odovzdal na námestí pred budovou vojenského veliteľstva pluku zástavu darovanú prezidentom a dekoroval ju Čs. vojenským krížom 1914 – 1918. O rok neskôr bola zástava pri príležitosti 10. výročia založenia pluku dekorovaná čestnými stuhami, ktoré venovalo mesto Košice, Orol a Čs. obec legionárska.

Kópia zástavy 32. čs. streleckého pluku je uložená vo Vojenskom historickom ústave Praha. Jej replika, ktorá bola vyrobená na múzejné účely firmou Velebný & Fam, s. r. o., v Ústí nad Orlicí, sa nachádza v zbierkach VHM Piešťany od roku 2009. V súčasnosti je vystavená v centrálnej expozícii Vojenskej dejiny Slovenska 1914 – 1945 vo Vojenskom historickom múzeu – Múzejnom oddelení vo Svidníku.

Replika zástavy 32. streleckého pluku je obdĺžnikového tvaru s rozmermi 1 000 × 1 300 mm a vyrobená z hodvábného vlajkového ripsu. Lícnu stranu tvoria dva pozdĺžne pruhy béžovej a červenej farby v pomere 1 : 1. V strede zástavy je kruh vyšitý bielym hodváhom, v ktorom sú zlaté lipové listy so striebornými plodmi, vyšité metalickými niťami. V strede kruhu sú vyšité zlaté písmená ČS, okolo ktorých sú umiestnené štyri krajské znaky: český, sliezsky, moravský a slovenský. Celý motív je zdobený ručne vyšívajúcou zlatou dracénou. Zástava je z troch strán lemovaná zlatistými strapcami, k žrdi je pripevnená látkovými pútkami so striebristými karabínami. Žrd' je potiahnutá hnedým zamatom a zdobená v tvare špirály striebristými klinkami. Je dvojdielna, s kovaním, navrchu zakončená hrotom. Hrot je odlievajú, tvoriaci štyri veľké spojené kruhy so striebistou povrchovou úpravou.

Text: Mgr. Viera Jurková
Vojenský historický ústav – VHM Piešťany
Foto: VHÚ – VHM

MLADÉ A MODERNÉ

Foto: Ivan Kelemen